

MINISTERUL FINANTELOR AL REPUBLICII MOLDOVA

NOTĂ ANALITICĂ
privind rezultatele monitoringului financiar al
activității economico-financiare
a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu
capital integral sau majoritar de stat pentru anul
2023

Chișinău, 2024

CUPRINS

I.	Prezentare generală.....	3-6
II.	Rezultatele monitoringului financiar al activității economico-financiare a întreprinderilor de stat.....	6-21
III.	Rezultatele monitoringului financiar al activității economico-financiare a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat.....	21-33
IV.	Informația privind datoria întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, monitorizată în condițiile Legii nr. 419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat.....	33-34
V.	Conexiunile întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat cu sistemul bugetar.....	34-42
VI.	Rezultatele monitoringului financiar al activității întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, aflate în procedură de insolabilitate/lichidare.....	42-46
VII.	Auditul extern și inspectarea financiară.....	46-49
VIII.	Concluzii și recomandări.....	49-54

Anexe

I. Prezentare generală

La situația din 1 ianuarie 2024, în Registrul patrimoniului public ținut de către Agenția Proprietății Publice subordonată Guvernului (în continuare – Agenția Proprietății Publice) sunt incluse 168 întreprinderi de stat și 65 societăți comerciale cu capital de stat, din care 49 societăți comerciale dețin capital integral sau majoritar de stat.

Din 65 societăți comerciale cu capital de stat, la 19 entități economice cota statului în capitalul social constituie 100%, la 19 entități economice – de la 75,0% până la 99,99%, la 11 entități economice – de la 50,0% până la 74,99%, la 7 entități economice – de la 25,0% până la 49,99%, la 3 entități economice – de la 10,0% până la 24,99%, iar la 6 entități economice – până la 9,99 la sută.

Tabelul 1.1

Informația consolidată privind numărul întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital de stat conform Registrului patrimoniului public

	La situația din 01.01.2023			La situația din 01.01.2024		
	Întreprinderi de stat	Societăți pe acțiuni		Întreprinderi de stat	Societăți pe acțiuni	
		Cu cota statului în capitalul social	din care: cu cota statului mai mare de 50%		Cu cota statului în capitalul social	din care: cu cota statului mai mare de 50%
Total conform Registrului patrimoniului public	176	74	58	168	65	49
<i>din care:</i>						
- pe teritoriul Ucrainei	3	-	-	3	-	-
- în procedura lichidării, reorganizării sau insolvenței	43	25	15	42	20	12
- nu desfășoară activitate dar sunt înregistrate la I.P. „ASP”	20	11	8	28	13	7
Incluse în Lista monitorizată de MF pentru 2023, din care:	110	-	32	95	32	30
- nu au prezentat situațiile financiare pentru anul 2023 la BNS	11	-	1	4	-	1
Total	99	-	31	91	-	29

Potrivit datelor tabelului 1.1, la 1 ianuarie 2024, Lista întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, monitorizate de către Ministerul Finanțelor, include 95 întreprinderi de stat și 30 societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, care desfășoară activitate și prezintă dări de seamă statistice în modul corespunzător.

Reducerea numărului entităților supuse monitoringului financiar în anul 2023 comparativ cu anul 2022 se datorează reducerii numărului entităților cu capital de stat incluse în Registrul patrimoniului public. Aceasta la rândul său fiind generată de finalizarea procedurilor de lichidare/insolvență cu radierea acestora din Registrul patrimoniului public, și anume: (Î.S. „Moldresurse”, Î.S. „Stația Nordică de Proiectări și Prospeccțiuni Chimice”, Î.S. „Centrul de Expertiză și Evaluare”, Î.S. Editura de Stat „Cartea Moldovei”, Î.S. Publicația Periodică revista „Legea și Viața”, Î.S. Publicația

periodică revista social-culturală „Moldova”, Î.S. Silvo-Cinegetică „Taraclia” și Întreprinderii de Stat „Termogaz Bălți”).

De asemenea, a avut loc procesul de *finalizare a procedurilor de reorganizare prin fuziune* la (Î.S. Organizația Concertistică și de Impresariat „Moldova-Concert” și Î.S. Teatrul Epic de Etnografie și Folclor „Ion Creangă” și Întreprinderea Medicală de Stat „Clinica stomatologică din Telenești”).

Suplimentar, se menționează că în anul 2023 au fost aplicate prevederile Legii insolvenței nr. 149/2012 față de „IT-Cafe” S.R.L., S.A. „Răut” și Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală „Petricani”.

În același timp, din numărul total al entităților economice supuse monitorizării, 4 întreprinderi de stat (Î.S. „Rezina”, Î.S. „Complexul nr.1 Leova”, Î.S. pe autogestiune Bagos” și Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Bender”) și o societatea comercială S.A. „Hotelul Chișinău” *nu au prezentat Biroului Național de Statistică situațiile financiare pentru anul 2023* în modul stabilit de legislația în vigoare (anexa 1).

Concomitent, să atenționează că pe parcursul anului 2023 au fost aprobate o serie de Hotărâri de Guvern cu privire la reorganizarea întreprinderilor de stat în alte forme juridice de organizare. Dat fiind faptul că, la situația din 31.12.2023, nu toate entitățile au finisat procedura de reorganizare, acestea au fost supuse monitorizării financiare pentru perioada de referință, *întrucât au prezentat rapoartele statistice în modul stabilit în calitate de întreprindere de stat* (Î.S. „Institutul de Cercetări Științifice în Construcții „Incercom”).

Astfel, pentru anul 2023, urmează a fi supuse monitorizării financiare 92 întreprinderi de stat și 29 societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat.

Tabelul 1.2

Informația consolidată privind numărul întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni supuse monitoringului financiar

Entități supuse monitoringului financiar	Pentru anul 2022	Pentru anul 2023
Întreprinderi de stat	99	92
Societăți pe acțiuni cu capital majoritar de stat, din care:	31	29
- societăți pe acțiuni cu capital integral de stat	15	13

În conformitate cu datele prezentate Biroului Național de Statistică, mărimea capitalului social și neînregistrat al întreprinderilor de stat supuse monitorizării pentru rezultatele anului 2023, la situația din 31.12.2023 constituie 5465,3 mil. lei, iar al societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat monitorizate – 10786,7 mil. lei.

Concomitent, se menționează că per ansamblu au fost supuse unei analize inclusiv întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital integral sau

majoritar de stat aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare, în baza situațiilor financiare prezentate de către aceste entități organului statistic.

Astfel, în conformitate cu pct.5 din Regulamentul privind monitoringul financiar al autorităților publice la autogestiune, al întreprinderilor de stat/ municipale și al societăților comerciale cu capital integral sau majoritar public, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 56/2018, monitoringul activității economico-financiare pentru anul 2023 a întreprinderilor de stat și societăților comerciale a fost efectuat în baza:

- situațiilor financiare anuale, prezentate Biroului Național de Statistică;
- informației privind patrimoniul public al entităților înscrise în Registrul patrimoniului public, prezentată de Agenția Proprietății Publice;
- informației referitoare la obligațiile fiscale (calculate, achitate și restanțele admise), precum și la facilitățile (înlesnirile) fiscale, prezentate de Serviciul Fiscal de Stat;
- informației referitoare la datoria entităților, monitorizată de Ministerul Finanțelor în condițiile Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat;
- informației referitoare la valorile mobiliare: tranzacțiile efectuate pe piața bursieră și extrabursieră cu acțiunile proprietate publică și emisiunile suplimentare de acțiuni înregistrate în Registrul de stat al valorilor mobiliare, prezentate de către Comisia Națională a Pieței Financiare.

În același timp, potrivit Hotărârii Guvernului nr.56/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind monitoringul financiar al autorităților publice la autogestiune, al întreprinderilor de stat/municipale și al societăților comerciale cu capital integral sau majoritar public, în procesul monitoringului financiar se analizează inclusiv nivelul de atingere a indicatorilor de performanță ai activității economico-financiare a întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat prestabiliți de fondator/ acționarul majoritar. În acest context, se remarcă că, monitoringul financiar pentru anul 2023 include analiza nivelului de atingere a indicatorilor de performanță prezentați de Agenția Proprietății Publice.

Ministerul Finanțelor a efectuat monitoringul financiar pentru a obține o imagine pertinentă a situației economico-financiare a entităților cu capital de stat, reflectată în nivelul rentabilității, eficienței și riscului.

Totodată, rezultatele monitoringului financiar servesc drept sursă suplimentară de informare a Guvernului și autorităților publice competente în procesul luării deciziilor privind administrarea și deetatizarea patrimoniului public, după caz, privind restructurarea, atragerea investițiilor private prin privatizare sau identificarea soluțiilor de consolidare a disciplinei financiare și de sporire a eficienței utilizării patrimoniului public. Rezultatele monitoringului financiar se utilizează de către autoritățile publice competente la efectuarea previziunilor cu privire la evoluția

activității întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, diagnosticarea stării financiare a acestora și a nivelului de gestionare a patrimoniului public, inclusiv prin estimarea încasărilor la buget sub formă de defalcări/dividende din profitul net obținut.

II. Rezultatele monitoringului financiar al activității economico-financiare a întreprinderilor de stat

Analiza activelor

Potrivit datelor bilanțului generalizat, se atestă că la situația din 31.12.2023, valoarea totală a activelor întreprinderilor de stat monitorizate constituie 34826,5 mil. lei și, în perioada de gestiune, s-a majorat cu 3800,5 mil. lei (anexa 2.1). La baza acestei majorări a stat creșterea valorică atât a activelor imobilizate cu 3482,5 mil. lei, cât și a activelor circulante ale întreprinderilor cu 318,0 mil. lei. Efectuând o analiză detaliată a activelor întreprinderilor de stat, se constată că majorarea acestora a fost generată în special de majorarea semnificativă a valorii imobilizărilor corporale cu 4040,0 mil. lei, a stocurilor cu 275,3 mil. lei și a numerarului și documente bănești cu 172,1 mil. lei.

Totodată, în componența activelor întreprinderilor de stat au fost înregistrate și diminuări ale unor grupe de active, din care se evidențiază diminuarea semnificativă a valorii creanțelor pe termen lung și altor active imobilizate cu 591,1 mil. lei și a creanțelor curente și altor active circulante cu 167,7 mil. lei.

În partea ce vizează structura activelor întreprinderilor de stat, se atestă că acestea sunt formate în proporție de 83,8% din active imobilizate (sau 29167,5 mil. lei) și în proporție de 16,2% din active circulante (sau 5659,0 mil. lei). În particular, în totalul activelor, ponderi semnificative au revenit imobilizărilor corporale - 82,3% (sau 28678,9 mil. lei), urmate de ponderea creanțelor curente și altor active circulante - 5,5% (1922,7 mil. lei), numerarului și documente bănești - 5,2% (1832,4 mil. lei), stocurilor - 4,9% (sau 1693,3 mil. lei).

Tabelul 2.1

Analiza structurii activelor (patrimoniului) întreprinderilor de stat, în dinamică

Grupe de active	01.01.2023		31.12.2023		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	p.p.
1	2	3	4	5	6=4-2	7=5-3
1. Imobilizări necorporale	27,7	0,1	31,2	0,1	+3,5	-
2. Imobilizări corporale	24 638,9	79,4	28 678,9	82,3	+4 040,0	-3,0
3. Investiții financiare pe termen lung	210,7	0,7	240,8	0,7	+30,1	-
4. Creanțe pe termen lung și alte active imobilizate	807,7	2,6	216,6	0,6	-591,1	-2,0
Total active imobilizate	25 685,0	82,8	29 167,5	83,8	+3 482,5	+1,0
1. Stocuri	1 418,0	4,6	1 693,3	4,9	+275,3	+0,3
2. Creanțe curente și alte active circulante	2 090,3	6,7	1 922,7	5,5	-167,6	-1,2
3. Investiții financiare curente	172,4	0,6	210,6	0,6	+38,2	-
4. Numerar și documente bănești	1 660,3	5,3	1 832,4	5,2	+172,1	-0,1
Total active circulante	5 341,0	17,2	5 659,0	16,2	+318,0	-1,0
Total active	31 026,0	100,0	34 826,5	100,0	+3 800,5	x

Celelalte elemente de activ dețin ponderi minoritare în structura activelor întreprinderilor, de exemplu: cele mai mici ponderi s-au înregistrat la imobilizări necorporale -0,1% (sau 31,2 mil. lei), și a câte 0,6% la investiții financiare curente (sau 210,6 mil. lei), la creanțele pe termen lung și altor active imobilizate (sau 216,6 mil. lei) și la investițiile financiare pe termen lung 0,7% (sau 240,8 mil. lei).

În același timp, se menționează că la finele anului 2023, cele mai semnificative majorări și diminuări ale activelor totale, față de începutul anului 2023, s-au înregistrat la întreprinderile reflectate în următorul tabelul.

Tabelul 2.2

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale activelor totale ale întreprinderilor de stat

mil. lei

Nr.	Majorări ale activelor comparativ cu 01.01.2023		Nr.	Diminuări ale activelor comparativ cu 01.01.2023	
	Denumirea întreprinderii	Valoarea majorării		Denumirea întreprinderii	Valoarea diminuării
1.	Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”	1990,5	1.	Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”	31,3
2.	Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”	848,8	2.	Î.S. „Combinatul republican de Instruire Auto”	28,7
3.	Î.S. „Moldelectrica”	689,8	3.	Î.S. „Institutul de Tehnica Agricolă „Mecagro”	25,3
4.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	117,0	4.	Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”	20,6
5.	Î.S. „Poșta Moldovei”	77,2	5.	Institutul de Cercetări Științifice în Construcții „Incercom”	18,4
6.	Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”	59,5	6.	Î.S. „Moldtranselectro”	8,0
7.	Î.S. „Nodul Hidroenergetic „Costești”	28,9	7.	Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani”	6,7
8.	Î.S. „Portul Fluvial Ungheni”	24,6	8.	Î.S. „Radiocomunicații”	4,9
9.	Î.S. Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA”	9,9	9.	Î.S. pentru Silvicultură „Chișinău”	4,8
10.	Î.S. pentru Silvicultură „Tighina”	8,4	10.	Î.S. „Direcția Nodului Hidroenergetic Costești-Stînca”	2,3

Este de remarcat că, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.344/2023 cu privire la schimbarea categoriei de destinație a unor terenuri, în scopul reabilitării și extinderii anumitor segmente ale drumurilor naționale R1 și M3, au fost aprobate decizii de transmitere/schimbarea destinației în gestiunea Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” a unor terenuri cu destinație agricolă în categoria de terenuri destinate industriei, transporturilor, telecomunicațiilor și cu alte destinații speciale, în scopul reabilitării și extinderii drumurilor naționale R1 Chișinău - Ungheni - Sculeni - frontiera cu România, pe segmentul de drum Bahmut - Romanovca, și M3 Chișinău - Comrat - Giurgiulești - frontiera cu România, pe segmentul de drum Ciurni - Vulcănești.

În contextul celor expuse, se menționează că în anul 2023 întreprinderile de stat înregistrează, *per ansamblu*, o rentabilitate a activelor (rentabilitate economică) de 2,12%, ceea ce înseamnă că întreprinderile de stat în anul 2023 au generat per general

profit net de 2,12 bani la fiecare leu active (*raportul dintre profitul până la impozitare/ valoarea medie a activelor*).

Analiza capitalului propriu

Capitalul propriu (patrimoniul net) al întreprinderilor de stat, înregistrat la finele anului 2023, a constituit per total 22381,2 mil. lei (anexa 2.2), valoarea acestuia majorând-se cu 2896,5 mil. lei față de situația de la începutul anului analizat.

Majorarea capitalului propriu a fost condiționată preponderent de majorarea altor elemente de capital propriu în total față de 01.01.2023 cu 1710,1 mil. lei, în special la Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” cu 1709,2 mil. lei (suma respectivă reprezintă alte rezerve sau valoarea finanțărilor primite de la bugetul de stat și/sau fondul rutier, care au fost utilizate pentru finanțarea reconstrucției/construcției drumurilor aflate în gestiunea întreprinderii).

Tabelul 2.3

Analiza structurii și evoluției pasivelor întreprinderilor de stat

Grupe de pasive	01.01.2023		31.12.2023		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	p.p.
1	2	3	4	5	6=4-2	7=5-3
1. Capital social și neînregistrat	5 405,8	17,4	5 465,2	15,69	+59,4	-1,71
2. Prime de capital	3,3	0,01	3,3	0,01	-	-
3. Rezerve	1 378,6	4,5	1 765,7	5,1	+387,1	+0,6
4. Profit (pierdere)	-548,8	-1,8	130,2	0,4	+679,0	+2,2
5. Rezerve din reevaluare	1 259,1	4,06	1 320,0	3,8	+60,9	-0,26
6. Alte elemente de capital propriu	11 986,7	38,63	13 696,8	39,3	+1 710,1	+0,67
Total capital propriu	19 484,7	62,8	22 381,2	64,3	+2 896,5	+1,5
7. Datorii pe termen lung	8 269,8	26,6	8 600,6	24,7	+330,8	-1,9
8. Datorii curente	2 945,8	9,5	3 731,1	10,7	+785,3	+1,2
Total datorii	11 215,6	36,1	12 331,7	35,4	+1 116,1	-0,7
9. Provizioane	325,7	1,1	113,6	0,3	-212,1	-0,8
Total pasive	31 026,0	100,0	34 826,5	100,0	+3 800,5	x

* - includ și datoriile al căror termen de achitare nu a parvenit

E de menționat că capitalul social și neînregistrat la sfârșitul perioadei de gestiune s-a majorat față de 01.01.2023 cu 59,4 mil. lei, acesta a influențat pozitiv asupra majorării capitalului propriu.

Totodată, profitul întreprinderilor de stat a constituit per total 130,2 mil. lei, majorând-se față de 01.01.2023 cu 679,0 mil. lei, contribuind la majorarea capitalului propriu cu aceeași mărime. De asemenea, se menționează că 36 întreprinderi de stat din 92 întreprinderi monitorizate (sau 39,1%) înregistrează pierderi, care în mare parte nu s-au diminuat față de 01.01.2023.

E de remarcat că, la finele anului 2023, conform situațiilor financiare prezentate Biroului Național de Statistică, capitalul social și neînregistrat al întreprinderilor de stat monitorizate a constituit 5465,2 mil. lei, mărimea rezervelor din reevaluare a constituit 1320,0 mil. lei, majorând-se cu 60,9 mil. lei.

De asemenea, se evidențiază că, aproximativ 5,1% din valoarea totală a capitalului propriu al întreprinderilor de stat monitorizate sunt reprezentate de

rezerve, care includ capitalul de rezervă, rezervele statutare și alte rezerve. La 31.12.2023, valoarea rezervelor a constituit 1765,7 mil. lei, care s-a majorat pe parcursul anului 2023 cu 387,1 mil. lei. *Cele mai mari rezerve* se înregistrează la: Î.S. „Moldelectrica” - 641,3 mil. lei, Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” - 438,2 mil. lei, Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA” - 94,4 mil. lei, Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” - 74,3 mil. lei, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - 59,8 mil. lei, Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” - 54,8 mil. lei, Î.S. „Combinatul de vinuri de calitate Mileștii Mici” - 54,0 mil. lei, Î.S. „Radiocomunicații” - 45,4 mil. lei, Î.S. Institutul de Geodezie, Prospekțiuni Tehnice și Cadastru „INGEOCAD” - 26,9 mil. lei, Î.S. „Combinatul Poligrafic” - circa 20,0 mil. lei, Antreprenoriatul Liber „Expo-Business-Chișinău” - 16,8 mil. lei, Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” - 14,4 mil. lei, Î.S. „Direcția pentru Exploatarea Imobilului” - 13,5 mil. lei, Î.S. specializată de executare a lucrărilor de explozie „INMEX” - 11,8 mil. lei și Î.S. pentru Silvicultură „Hîncești-Silva” - 11,6 mil. lei.

Prin urmare, se menționează că capitalul de rezervă poate fi folosit pentru acoperirea pierderilor întreprinderii și/sau la majorarea capitalului ei social. Totodată, pct.18 din Standardul Național de Contabilitate „Capital propriu și datorii” aprobat prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 118/2013 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate prevede faptul că rezervele se utilizează în baza deciziei organului de conducere împuternicit al entității. Astfel, se consideră oportună examinarea de către organele de conducere ale întreprinderilor de stat (fondator/consiliu de administrație/administrator) a *posibilităților de utilizare a unei cote din rezervele acumulate pentru acoperirea pierderilor anilor precedenți, și după caz pentru majorarea capitalului social al întreprinderii, prin aprobarea deciziilor corespunzătoare în acest sens.*

Suplimentar, atenționăm că la finele anului 2023, comparativ cu începutul anului, a avut loc o majorare a capitalului propriu la 60 întreprinderi de stat sau la circa 66,3% din numărul întreprinderilor supuse analizei (majorare cauzată în special de înregistrarea majorării rezervelor și/sau altor elemente de capital propriu, precum și a profitului). Totodată, la 32 întreprinderi de stat sau 33,7% din numărul total al întreprinderilor de stat au fost înregistrate diminuări ale capitalului propriu.

În acest context, se remarcă că *diminuarea capitalului propriu* se atestă la Î.S. Revista „Curier Medical” și Î.S. Clinica stomatologică „din Orhei” sau 100% din întreprinderile administrate de Ministerul Sănătății (la 2 întreprinderi de stat), și 25,0% din întreprinderile administrate de Agenția „Moldsilva” (la 6 din 24 întreprinderi de stat), la 50,0% din întreprinderi administrate de Administrația Națională a Penitenciarelor (la 2 din 4 întreprinderi de stat), la 35,8% din întreprinderile administrate de Agenția Proprietății Publice (la 19 din 53 întreprinderi de stat, inclusiv 3 din domeniul apelor).

Cele mai mari diminuări ale capitalului propriu, condiționate de diminuarea rezervelor, altor elemente de capital propriu, profitului nerepartizat al anilor precedenți etc. s-au înregistrat la:

- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - cu 80,9 mil. lei;
- Î.S. „Combinatul Republican de Instruire Auto” - cu 29,2 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - cu 28,9 mil. lei;
- Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” - 4,5 mil. lei;
- Î.S. „Direcția Nodului Hidroenergetic Costești-Stînca” - cu 2,5 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Tighina” - cu 2,3 mil. lei;
- Î.S. Stațiunea didactică experimentală „Criuleni” - cu 1,7 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Sud” - cu 1,3 mil. lei;
- Î.S. Institutul de Cercetări Științifice în Construcții „Incercom” - cu 1,2 mil. lei;
- Î.S. „Radiocomunicații” - cu 1,2 mil. lei;
- Î.S. de bază „Medisan” - cu 1,1 mil. lei;
- Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ungheni” - cu 1,0 mil. lei;
- Î.S. Rezervația Naturală „Pădurea Domnească” - cu 1,0 mil. lei.

Depășirea capitalului social și neînregistrat față de capitalul propriu la 31.12.2023 se înregistrează la 24 întreprinderi de stat sau 26,1% din numărul întreprinderilor monitorizate, din care 22 sau 91,7% întreprinderilor de stat care au înregistrat *depășirea capitalului social și neînregistrat față de capitalul propriu* atât la 01.01.2023, cât și la 31.12.2023. Din cele 24 întreprinderi de stat (care înregistrează *depășirea capitalului social și neînregistrat față de capitalul propriu*), 10 întreprinderi înregistrează o *valoare negativă a capitalului propriu* reieșind din faptul că au fost înregistrate pierderi semnificative, din care se evidențiază:

- Î.S. „Moldtraselectro” - 85,0 mil. lei (mai mult de 7 ani);
- Î.S. „Direcția Nodului Hidroenergetic Costești-Stînca” - 15,7 mil. lei;
- Î.S. „Combinatul Republican de Instruire Auto” - 7,1 mil. lei;
- Î.S. „Brănești” - 3,5 mil. lei (6 perioade consecutive);
- Î.S. Institutul de Cercetare, Proiectare și Tehnologie „Energoproiect” - 2,9 mil. lei (mai mult de 3 ani);
- Î.S. „Stațiunea Tehnică de Irigare Ungheni” - 2,8 mil. lei (mai mult de 3 ani);
- Î.S. „Casa de comerț” - 1,2 mil. lei (5 perioade consecutive).

Totodată, 8 din 10 întreprinderi de stat cu capital propriu negativ înregistrează această situație atât la 01.01.2023 cât și la 31.12.2023. Este de remarcat că, potrivit art.5 alin.(5) din Legea nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, dacă, la expirarea a 3 ani consecutivi de administrare, valoarea activelor nete (capitalului propriu) ale întreprinderii de stat va fi mai mică decât mărimea capitalului social, fondatorul va adopta una dintre următoarele hotărâri: a) de reducere a capitalului social, respectând prevederile art.4 alin.(1) din legea prenotată; b) de transmitere a unor bunuri sau mijloace bănești în calitate de

aport la capitalul social; c) de dizolvare a întreprinderii de stat, dacă activele nete sunt sub limita prevăzută la art.4 alin.(1) din lege.

De asemenea, se menționează că *rentabilitatea capitalului propriu* (financiară) la întreprinderile de stat, în anul 2023, a constituit *per ansamblu* 2,67%) (raportul dintre profitul net/pierdere netă și valoarea medie a capitalului propriu), ceea ce semnifică faptul că la 1 leu capital propriu, în anul 2023, s-au generat 2,67 bani pierderi nete.

Analiza indicatorilor de rezultat

Potrivit situației de profit și pierdere, se atestă că în anul 2023 întreprinderile de stat au înregistrat un profit brut în mărime de 1414,7 mil. lei și este cu 535,3 mil. lei mai mare comparativ cu anul 2022, deoarece ritmul majorării veniturilor din vânzări (cu 1052,3 mil. lei) este mai mare față de majorarea costului vânzărilor (cu 535,3 mil. lei).

Tabelul 2.4

Analiza indicatorilor de rezultat a întreprinderilor de stat

<i>Nr.</i>	<i>Indicatori</i>	<i>2022, mil. lei</i>	<i>2023, mil. lei</i>	<i>Devierea, +/- mil. lei</i>
1.	Venituri din vânzări	4 994,0	6 046,3	+1 052,3
2.	Costul vânzărilor	4 114,6	4 631,6	+517,0
3.	Profitul brut	879,4	1 414,7	+535,3
4.	Alte venituri din activitatea operațională	214,4	557,7	+343,3
5.	Cheltuieli de distribuire	30,7	32,2	+1,5
6.	Cheltuieli administrative	687,9	913,5	+225,6
7.	Alte cheltuieli din activitatea operațională	335,5	472,7	+137,2
8.	<i>Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere)</i>	39,7	554,0	+514,3
9.	Rezultatul: profit (pierdere) financiară	-40,6	137,3	+177,9
10.	Rezultatul din operațiuni cu active imobilizate și excepționale: profit (pierdere)	-0,6	5,5	+6,1
11.	<i>Rezultatul din alte activități: profit (pierdere)</i>	-41,2	142,8	+184,0
12.	<i>Profit (pierdere) până la impozitare</i>	-1,5	696,8	+698,3
13.	Cheltuieli privind impozitul pe venit	22,4	137,9	+115,5
14.	Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	-23,9	558,9	+582,8

Veniturile din vânzări înregistrate de toate întreprinderile de stat în anul 2023 au constituit 6046,3 mil. lei. În anul de raportare, 23 întreprinderi de stat (sau 25,0%) au înregistrat o *micșorare* cu 263,0 mil. lei a *veniturilor din vânzări* (anexa 2.3), din care cele mai mari micșorări se înregistrează la:

- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - cu 207,1 mil. lei;
- Î.S. „Institutul de Tehnica Agricolă „Mecagro” - cu 21,9 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Silva -Sud” - cu 7,4 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - 5,3 mil. lei;
- Î.S. Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală” - cu 3,8 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Iargara” - cu 3,5 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Tighina” - cu 3,3 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură din „Șoldănești” - 2,6 mil. lei;

- Î.S. Silvo-Cinegetică „ISC-Strășeni” - 2,2 mil. lei;
- Î.S. „Stațiunea didactică experimentală „Criuleni” - cu 1,1 mil. lei;
- Întreprinderea de Stat „Brănești” - cu circa 1,0 mil. lei;
- Î.S. Rezervația Naturală „Pădurea Domnescă” - cu circa 1,0 mil. lei.

Este de remarcat că micșorarea veniturilor din vânzări atrage după sine o micșorare a taxei pe valoarea adăugată încasată în bugetul de stat, fapt ce reprezintă *un risc fiscal pentru bugetul public național*.

De altfel, *cele mai mari majorări ale veniturilor din vânzări în anul 2023, se înregistrează la:*

- Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” - cu 673,9 mil. lei;
- Î.S. „Moldelectrica” - cu circa 206,0 mil. lei;
- Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA” - cu 67,5 mil. lei;
- Î.S. „Poșta Moldovei” - cu 57,5 mil. lei;
- Î.S. „Servicii Pază de Stat” - cu 42,4 mil. lei;
- Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” - cu 34,9 mil. lei;
- Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” - cu 34,0 mil. lei;
- Î.S. „Portul Fluvial Ungheni” - cu 26,2 mil. lei;
- Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională” - cu 11,8 mil. lei;
- Î.S. „Combinatul de vinuri de calitate Mileștii Mici” - cu 13,2 mil. lei;
- Î.S. „Detașamentul de Pază Paramilitară” - cu circa 13,0 mil. lei;
- Î.S. Întreprinderea Editorială Poligrafică „Știința” - cu 9,7 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Orhei” - cu 7,2 mil. lei;
- Î.S. de Paza paramilitară a obiectelor energetice „Scutul Energetic” - cu 6,9 mil. lei;
- Î.S. „Radiocomunicații” - cu 6,8 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură din „Călărăși” - cu 6,5 mil. lei;
- Î.S. „Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice” - cu 6,1 mil. lei;
- Î.S. Institutul de proiectări pentru Organizarea Teritoriului - cu 5,7 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură din „Chișinău” - cu 5,7 mil. lei;
- Î.S. Institutul Național de Cercetări și Proiectări „Urbanproiect” - cu 5,6 mil. lei, etc.

Totodată, din 92 Întreprinderi de stat supuse analizei, 7 întreprinderi de stat nu înregistrează în anul 2023 venituri din vânzări, din care (Î.S. „Institutul de Cercetare, Proiectare și Tehnologie „Energoproiect” și Î.S. „Combinatul republican de Instruire Auto”) sunt în reorganizare și la sfârșitul perioadei de raportare nu au fost fuzionate cu alte instituții, iar 5 întreprinderi nu înregistrează venituri din vânzări nici în anul 2022, nici în anul 2023, (Întreprinderea agricolă de stat „Serele din Chișinău”, Î.S.

„Moldtranselectro”, Î.S. „Bacul Molovata”, Î.S. „Litoral” și Î.S. Antreprenoriatul Liber „Expo-Business Chișinău”).

În partea ce vizează *cheltuielile din activitatea operațională* suportate de către întreprinderile de stat în anul 2023, se atestă că valoarea acestora a constituit per total 1418,4 mil. lei sau cu 364,3 mil. lei mai mult comparativ cu perioada anului 2022 (anexa 2.5), creștere condiționată de majorarea cheltuielilor administrative cu 225,6 mil. lei și altor cheltuieli din activitatea operațională cu 137,2 mil. lei față de anul 2022.

Majoritatea cheltuielilor este reprezentată de cheltuieli administrative, care au constituit 64,4% (sau 913,5 mil. lei). De asemenea, ponderea altor cheltuielilor din activitatea operațională este de 33,3% (sau 472,7 mil. lei) care s-au majorat comparativ cu perioada anului precedent. Cheltuielile de distribuire au înregistrat pondere nesemnificativă în totalul cheltuielilor din activitatea operațională – 2,3% (sau 32,2 mil. lei), astfel cheltuielile de distribuire s-au majorat față de perioada raportată cu 1,5 mil. lei.

Respectiv, în anul 2023, întreprinderile de stat au obținut, per ansamblu, *profit din activitatea operațională* în valoare de 554,0 mil. lei, sau cu 514,3 mil. lei mai mult față de anul 2022. În particular, se remarcă că 65 *întreprinderi de stat* sau 70,7% din 92 întreprinderi supuse monitorizării, *înregistrează în anul 2023 profit din activitatea operațională* (770,6 mil. lei), 26 *întreprinderi de stat* au generat pierderi din activitatea operațională (216,6 mil. lei), iar o Î.S. „Bacul Molovata” nu a înregistrat rezultat din activitatea operațională. Astfel, se atestă că 50,0% (1 întreprindere de stat din 2 întreprinderi) administrate de Ministerul Sănătății înregistrează pierderi din activitatea operațională, urmate de 42,8% (3 întreprinderi de stat din 7 întreprinderi) din domeniul irigației și gospodăririi apelor, 25% (6 întreprinderi de stat din 24 întreprinderi) administrate de Agenția „Moldsilva”, 25,0% (sau 1 întreprindere din 4 întreprinderi) administrate de Administrația Națională a Penitenciarelor. De asemenea, se atenționează că activitatea acestor întreprinderi este nerentabilă din punct de vedere economic.

Ca volum, *cele mai considerabile pierderi din activitatea operațională* au fost înregistrate de:

- Î.S. „Cale Ferată din Moldova” - cu 144,6 mil. lei;
- Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA” - cu 26,2 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - cu 21,9 mil. lei;
- Î.S. „Moldtranselectro” - cu 5,0 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Silva -Sud” - cu 2,9 mil. lei;
- Î.S. „Direcția Nodului Hidroenergetic Costești-Stânca” - cu circa 2,2 mil. lei.

Totodată, în anul 2023, întreprinderile de stat au generat per total *profit din alte activități* în cuantum de 142,8 mil. lei, ceea ce este cu 184,0 mil. lei mai mult față de

anul 2022, în timp ce în anul precedent au fost generate pierderi nete în mărime de 41,2 mil. lei.

În rezultatul activității economico-financiare, în ansamblu, întreprinderile de stat au obținut profit net al perioadei de gestiune în mărime de 558,9 mil. lei, în timp ce în anul 2022 au fost generate pierderi nete în mărime de 23,9 mil. lei (anexa 2.3). Factorul care a stat la baza majorării rezultatului financiar net al perioadei de gestiune înregistrat de întreprinderile de stat a fost majorarea rezultatului din activitatea operațională, rezultatului din alte activități, precum și majorarea veniturilor din vânzări.

Este de remarcat faptul că, în comparație cu anul 2022, se atestă micșorarea procentului întreprinderilor de stat ce au activat cu profit (de la 77,2% la 75,0%) și majorând-se ponderea întreprinderilor ce au activat cu pierderi nete (de la 21,7% la 23,9%).

Tabelul 2.5

Situația financiară a întreprinderilor de stat

Anul	Numărul entităților economice supuse analizei	Au activat cu pierderi			Au activat cu profit			Rezultat financiar nul	
		numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei	numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei	numărul ent. ec.	ponderea, %
A	1	2	3=2/1	4	5	6=5/1	7	8	9=8/1
2022	92	20	21,7	243,5	71	77,2	219,6	1	1,1
2023	92	22	23,9	185,1	69	75,0	774,0	1	1,1

În perioada de gestiune, din numărul total al întreprinderilor care au înregistrat profit, 26 întreprinderi de stat sau 28,3% au obținut *profit net mai mare de 1 milion lei*. Cele mai mari profituri fiind înregistrate de către:

- Î.S. „Moldelectrica” - 272,0 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” - 211,2 mil. lei;
- Î.S. „Moldtraselectro” - 56,1 mil. lei;
- Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” - 36,6 mil. lei;
- Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” - 32,8 mil. lei;
- Î.S. „Poșta Moldovei” - circa 24,0 mil. lei;
- Î.S. „Portul Fluvial Ungheni” - 23,8 mil. lei;
- Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA” - 22,2 mil. lei.

Rentabilitatea veniturilor din vânzări (profit net/venituri din vânzări) a întreprinderilor de stat care au înregistrat în anul 2023 profit net (69 întreprinderi) constituie 15,7%, aceasta relatând despre faptul că în perioada analizată, întreprinderile respective au obținut, per total, 15,7 bani profit net la 1 leu venituri din vânzări.

Din 69 întreprinderi de stat cu profit net, la 34 întreprinderi se observă o *diminuare* cu circa 41,9 mil. lei a *profitului net* comparativ cu anul 2022, cele mai semnificative micșorări fiind înregistrate la:

- Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” – cu 13,3 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Edineț” – cu 6,6 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „din Șoldănești” – cu 4,8 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Glodeni” – cu 2,4 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Iargara” – cu 2,3 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Telenești” – cu 2,1 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Centru” – cu 2,1 mil. lei.

Concomitent, este de remarcat că din numărul total al întreprinderilor de stat ce au generat pierderi nete (22 întreprinderi), 9 întreprinderi sau 40,9% din numărul total al întreprinderilor cu pierderi au înregistrat *pierderi nete mai mari de 1 milion lei* (întrucât a avut loc depășirea considerabilă a cheltuielilor comparativ cu veniturile înregistrate în anul 2023), cele mai mari pierderi fiind obținute de:

- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - 143,9 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - 18,0 mil. lei;
- Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” - 4,4 mil. lei;
- Î.S. „Combinatul republican de Instruire Auto” - 3,7 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Sud” - 3,3 mil. lei;
- Î.S. „Direcția Nodului Hidroenergetic Costești-Stînca” - 2,2 mil. lei.

La fel, s-a constatat că 12 întreprinderi de stat, care în anul 2022 au înregistrat profit net în mărime totală de 78,7 mil. lei, în anul 2023 au generat pierderi nete în mărime de 159,4 mil. lei, cele mai mari decalaje fiind reflectate în tabelul 2.6.

Tabelul 2.6

Întreprinderile de stat cu cel mai mare decalaj între profitul net înregistrat în anul 2022 și pierderea netă aferentă anului 2023

mil. lei

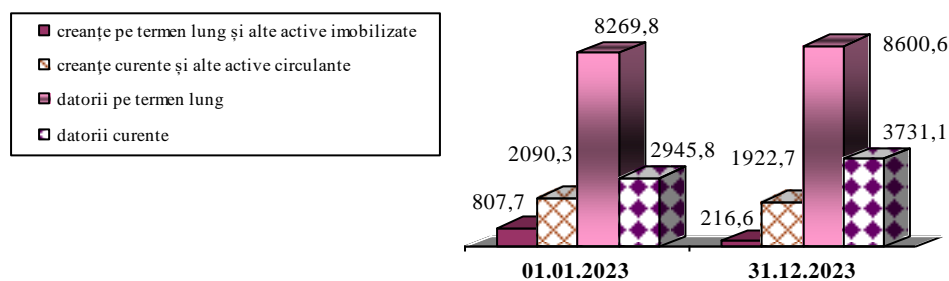
Nr.	Denumirea întreprinderii	Profit net, anul 2022	Pierdere netă, anul 2023	Diferența
1.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	62,1	143,9	-206,0
2.	Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”	1,6	4,4	-6,0
3.	Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Sud”	5,1	3,3	-8,4
4.	Î.S. pentru Silvicultură „Tighina”	2,3	1,4	-3,7
5.	Î.S. pentru Silvicultură „Chișinău”	1,9	1,8	-3,7
6.	Î.S. Stațiunea Tehnologică pentru Irigare „Ungheni”	1,3	1,0	-2,3
7.	Î.S. Stațiunea Didactico-Experimentală „Criuleni”	1,4	0,8	-2,2
8.	Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”	0,6	0,7	-1,3
9.	Î.S. „Medisan”	0,7	0,8	-1,5

Raportul dintre totalul pierderii nete a întreprinderilor de stat, care în anul 2023 au generat pierderi nete și veniturile din vânzări obținute de acestea constituie aproximativ 14,17%, ceea ce semnifică faptul că, întreprinderile respective înregistrează per total în anul de raportare 14,17 bani pierderi nete la 1 leu venituri din vânzări.

Analiza creanțelor și datoriilor

Întreprinderile de stat la finele anului 2023 au înregistrat *creanțe și alte active totale* în valoare de 2139,3 mil. lei, acestea fiind cu 758,7 mil. lei mai mici comparativ cu valoarea înregistrată la începutul anului analizat (anexa 2.4). La situația din 31.12.2023, majoritatea creanțelor și altor active ale întreprinderilor de stat sunt constituite din creanțe curente și alte active circulante, acestea reprezentând 1922,7 mil. lei (sau 89,9%). Creanțele pe termen lung și alte active imobilizate au înregistrat 216,6 mil. lei (sau 10,1%).

După cum se observă din figura 2.8, micșorarea creanțelor și altor active a întreprinderilor a fost generată de creanțele pe termen lung și alte active imobilizate cu 591,1 mil. lei și micșorarea creanțelor curente și a altor active circulante cu 167,6 mil. lei față de începutul anului 2023.

Figura 2.1. Evoluția creanțelor și altor active (imobilizate/circulante) și datoriilor întreprinderilor de stat în perioada anului 2023, mil. lei

În partea ce ține de *datoriile întreprinderilor de stat*, se menționează că la situația din 31.12.2023, valoarea acestora s-a majorat cu 1116,1 mil. lei (anexa 2.4). Astfel, datoriile întreprinderilor de stat, în sumă totală de 12331,7 mil. lei la finele anului 2023, au fost constituite din: datorii pe termen lung în proporție de 69,7% sau 8600,6 mil. lei și din datorii curente – 30,3% sau 3731,1 mil. lei.

În anul 2023, datoriile pe termen lung au înregistrat o majorare valorică în raport cu începutul anului 2023 cu 330,8 mil. lei, iar datoriile pe termen scurt s-au majorat cu 785,3 mil. lei.

De remarcat, că o parte semnificativă din datorii pe termen lung revine terenurilor întreprinderilor de stat, primite în gestiune economică și care, conform Standardelor Naționale de Contabilitate și Planului general de conturi contabile, se înregistrează la compartimentul „datorii pe termen lung”.

În rezultatul analizei situațiilor financiare, s-a constatat că la situația din 31.12.2023, la 23 întreprinderi de stat sau 25,0% din totalul întreprinderilor monitorizate *datoriile curente depășesc activele circulante*, fapt care poate genera dificultăți în activitatea agenților economici, dacă această situație rămâne neschimbată, or în acest caz urmează a fi întreprinse măsuri țintite spre diminuarea datoriilor curente, inclusiv prin reeșalonare, precum și măsuri orientate spre

impulsionarea activității întreprinderilor, încheiere de noi contracte, atragere de noi clienți, ceea ce va aduce plus valoare activității întreprinderilor de stat.

Suplimentar, se enunță că cele mai mari majorări și diminuări ale datoriilor (curente și pe termen lung) sunt reflectate în următorul tabel.

Tabelul 2.7

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale datoriilor întreprinderilor de stat în anul 2023

mil. lei

Nr.	Majorări a datoriilor comparativ cu 01.01.2023		Nr.	Diminuări a datoriilor comparativ cu 01.01.2023	
	Denumirea întreprinderii	Valoarea majorării		Denumirea întreprinderii	Valoarea diminuării
1.	Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”	632,3	1.	Î.S. „Moldtranelectro”	63,5
2.	Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”	272,0	2.	Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”	40,7
3.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	197,9	3.	Î.S. „Institutul de Tehnica Agricolă „Mecagro”	20,8
4.	Î.S. „Poșta Moldovei”	55,0	4.	Î.S. Institutul de Cercetari Științifice în Construcții „INCERCOM”	17,2
5.	Î.S. „Moldelectrica”	43,3	5.	Î.S. „Stațiunea Tehnologico Experimentală Pașcani”	15,0
6.	Î.S. pentru Silvicultură „Tighina”	10,7	6.	Î.S. pentru Silvicultură „Chișinău”	4,0
7.	Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”	8,3	7.	Î.S. „Radiocomunicații”	3,7
8.	Î.S. pentru Silvicultură „Iargara”	7,5	8.	Î.S. „Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici”	2,7
9.	Î.S. „Servicii Paza”	6,1	9.	Î.S. Editura „Universul”	1,5
10.	Î.S. „Portul Fluvial Ungheni”	5,2	10.	Î.S. pentru Silvicultură „Soroca”	1,4
11.	Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA”	4,8	11.	Î.S. Institutul de Geodezie, Prospeccțiuni Tehnice și Cadastru „INGEOCAD”	1,2
12.	Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Sud”	4,7	12.	Î.S. de bază „Medisan”	1,2
13.	Î.S. pentru Silvicultură „Șoldănești”	4,5	13.	Î.S. Silvo-Cinegetică „ISC-Strășeni”	1,0
14.	Î.S. Institutul Național de Cercetări și Proiectări „Urbanproiect”	4,0	14.	Î.S. pentru Silvicultură „Glodeni”	0,9
15.	Î.S. pentru Silvicultură „Nisporeni-Silva”	3,7	15.	Î.S. Centrul Republican pentru Ameliorarea și Reproducția Animalelor	0,9
16.	Î.S. pentru Silvicultură din „Călărași”	3,7	16.	Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Centru” din Ungheni	0,9

În partea ce ține de mărimea *provizioanelor ale întreprinderilor de stat*, se menționează că la situația din 31.12.2023, valoarea acestora s-a micșorat în raport cu începutul anului 2023 cu 212,1 mil. lei. Astfel, mărimea *provizioanelor ale întreprinderilor de stat* la finele anului 2023 a constituit 113,6 mil. lei.

În rezultatul analizei provizioanelor, s-a constatat că la situația din 31.12.2023, numai la 21 întreprinderi de stat sau 22,8% din totalul întreprinderilor monitorizate sunt constituite provizioane. Astfel, se menționează că provizioanele au fost prevăzute pentru datoriile entității față de personal privind concediile de odihnă, pensiile, recompensele pentru rezultatele activității anuale și alte plăți rezultate din

contractele colective și individuale de muncă, pentru garanții acordate cumpărătorilor/clientilor, pentru acoperirea cheltuielilor de reparație și deservire în cursul perioadei de garanție a bunurilor vândute, pentru returnările și reducerile de preț la bunurile vândute și pentru alte garanții care rezultă din contractele încheiate cu cumpărătorii/clientii, pentru impozite care se formează din diferențele de impozite rezultate din controalele inițiate și nefinisate, impozite pentru care entitatea are deschise procese în instanțele judecătorești, precum și în alte situații care pot genera datorii aferente impozitelor și taxelor, inclusiv majorări de întârziere (penalități) și amenzi, etc., ceea ce va aduce plus valoare activității întreprinderilor de stat.

Analiza riscurilor bugetar-fiscale a întreprinderilor de stat

Analiza detaliată a principalilor indicatori economico-financiari a celor mai mari întreprinderi de stat, selectate după active, venituri din vânzări și datorii înregistrate, a fost efectuată în contextul evaluării și analizei riscurilor bugetar-fiscale aferente activității economico-financiare a întreprinderilor de stat.

Analiza principalilor indicatori economici aferenți activității unor întreprinderi de stat este prezentată în tabelul 2.8.

Potrivit datelor din tabelul respectiv, se atestă că veniturile din vânzări totale ale întreprinderilor selectate reprezintă 76,7% din veniturile din vânzări înregistrate în anul 2023 de către toate întreprinderile de stat monitorizate, activele acestora reprezintă 93,5% din totalul activelor întreprinderilor de stat, iar datoriile (curente și pe termen lung) – 93,7% din suma datoriilor totale ale întreprinderilor de stat.

Drept rezultat al analizei detaliate efectuate, se atestă că indicatorii înregistrați de Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”, Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA”, Î.S. „Poșta Moldovei”, Î.S. „Radiocomunicații”, Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”, Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” și Î.S. Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici” sunt pozitivi și nu prezintă riscuri fiscale imediate din punct de vedere al activității desfășurate.

Un nivel înalt de lichiditate se înregistrează la Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”, Î.S. Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”, Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA”, Î.S. „Radiocomunicații”, Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, și Î.S. Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici”.

În această situație, este importantă elaborarea unei politici de gestiune eficientă a stocurilor, caracteristică domeniului de activitate pe care îl desfășoară entitățile, pentru a evita formarea unor stocuri excesive de produse/mărfuri și a producției în curs de execuție pe viitor, și de asemenea, îmbunătățirea politicilor de gestiune a creanțelor comerciale ce va permite recuperarea acestora și obținerea de lichidități.

Astfel, menționăm că indicatorul lichidității curente al Î.S. „Radiocomunicații” înregistrează un nivel înalt ca urmare a decalajului mare dintre datoriile curente și activele circulante. Datoriile curente ale entității la finele exercițiului financiar 2023 au înregistrat suma de 2,8 mil. lei și reprezintă în mare parte energia electrică consumată în luna decembrie a cărei obligație de plată parvine în luna ianuarie 2024. La aceeași dată activele circulante erau la un nivel de 63,3 mil. lei, cea mai mare pondere în componența activelor curente o are numerarul, urmat de creanțele curente și de stocuri. Numerarul existent la finele anului a fost acumulat pe parcursul perioadelor anterioare și este destinat efectuării investițiilor pentru extinderea ariei de acoperire cu semnal Digital a „zonelor de umbră”, pentru modernizarea și extinderea rețelelor publice de radiodifuziune și pentru asigurarea întreținerii infrastructurii critice aflate în gestiunea Î.S. „Radiocomunicații”.

La fel, menționăm că indicatorul lichidității curente la Î.S. Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici” la situația de 31.12.2023 înregistrează un nivel înalt, ca urmare stocurilor în valoare de 77,2 mil. lei, ce include materiale de producere, vin materie primă, colecția de vinuri, produse vinicole care urmează pe parcursul anilor următori să fie îmbuteliate și comercializate. Valoarea creanțelor curente constituie 6,1 mil. lei, care urmează a fi încasate pe parcursul anului 2024. Valoarea mijloacelor bănești în contul de decontare constituie 4,6 mil. lei, mijloace financiare destinate pentru construcția unei centrale fotovoltaice și plantarea a 21 ha de viță de vie.

De asemenea, indicatorul lichidității curente al Î.S. „Calea Ferată din Moldova” înregistrează un nivel înalt de lichiditate în mărime de 18,25, care se datorează volumului de stocuri în mărime de 695,1 mil. lei, format din piesele utilizate la asamblarea locomotivelor.

Tabelul 2.8

Analiza principalilor indicatori economici aferenți activității unor întreprinderi de stat, la 31.12.2023

Nr.	Denumirea întreprinderii	Active, mil. lei	Datorii, mil. lei	Provizioane, mil. lei	Venituri din vânzări, mil. lei	Profit net (pierdere netă), mil. lei	Lichiditatea curentă ¹ , coef.	Marja profitului operațional ² , %	Levierul financiar ³ , coef.
1.	Î.S. „Moldelectrica”	3381,0	1450,3	29,0	1423,6	272,0	1,77	23,14	178
2.	Î.S. „Modtranselectro”	594,1	679,1	-	-	56,1	0,93	-	-6,99
3.	Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”	505,2	22,8	10,0	569,5	36,6	18,25	8,66	1,07
4.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	4193,7	1044,6	-	1075,7	-143,9	2,04	-13,44	1,33
5.	Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”	20469,6	6909,4	20,4	3,4	4,2	1,02	167,65	1,51
6.	Î.S. „Poșta Moldovei”	641,9	432,3	19,7	519,8	23,9	0,91	5,52	3,38
7.	Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA”	221,1	17,7	8,7	179,4	22,2	3,79	-14,6	1,14
8.	Î.S. Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”	323,8	273,7	-	69,2	-4,4	127,74	0,14	6,48
9.	Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”	269,8	77,3	-	10,1	- 18,0	0,35	-216,83	1,4
10.	Î.S. „Radiocomunicații”	159,2	4,9	-	64,2	0,1	22,61	2,18	1,03

¹ Se calculează ca raport dintre activele circulante și datoriile curente ale întreprinderii. Nivelul acestui indicator trebuie să fie mai mare de 1.

² Se calculează ca raport dintre rezultatul din activitatea operațională și veniturile din vânzări ale întreprinderii. Nivelul acestui indicator trebuie să depășească rata dobânzii pentru creditele contractate.

³ Se calculează ca raport dintre activele totale/pasivele totale și capitalul propriu al întreprinderii. Nivelul acestui indicator trebuie să fie mai mic ca 2.

Nr.	Denumirea întreprinderii	Active, mil. lei	Datorii, mil. lei	Provizioane, mil. lei	Venituri din vânzări, mil. lei	Profit net (pierdere netă), mil. lei	Lichiditatea curentă ¹ , coef.	Marja profitului operațional ² , %	Levierul financiar ³ , coef.
11.	Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”	1656,6	632,3	7,1	674,3	211,2	0,79	34,88	1,63
12.	Î.S. Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici”	138,7	5,9	2,4	51,0	6,5	17,6	16,27	1,06

O diminuare a indicatorilor de rezultat au fost înregistrate la *Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”, Î.S. „Moldtranselectro”* și anume: diminuarea considerabilă a veniturilor din vânzări, înregistrarea pierderilor din activitatea operațională, creșterea pierderilor nete. Suplimentar, se remarcă că, *Î.S. „Moldelectrica”* are un grad înalt de îndatorare, din motiv că marea majoritate a împrumuturilor pe termen lung sunt contractate în valută străină, motiv pentru care întreprinderea este expusă riscului valutar. Astfel, administrația entității urmează să urmărească fluctuațiile cursului de schimb valutar și să acționeze în corespundere, pentru a reduce expunerea la acest risc oferind un echilibru între finanțele obținute în valută și în moneda națională.

Suplimentar, se atestă că *Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA”, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” și Î.S. „Moldtranselectro”* înregistrează pierderi din activitatea operațională, precum și marjă a profitului operațional negativă, ceea ce poate crea dificultăți în desfășurarea ulterioară a activității dacă nu vor fi întreprinse careva măsuri de redresare.

Indicatorii de rezultat ai *Î.S. „Calea Ferată din Moldova”* înregistrează înrăutățirea indicatorilor comparativ cu situația aferentă anului 2022 și anume: micșorarea veniturilor din vânzări și reducerea pierderilor brute. Totodată, întreprinderea a generat pierderi din activitatea operațională și ca rezultat generează pierderi nete al perioadei de gestiune în mărime de 143,9 mil. lei. Urmează să atenționăm, că întreprinderea de stat continuă să întimpine dificultăți la onorarea angajamentelor asumate.

Totodată, menționăm că nivelul lichidității curente al *Î.S. „Moldtranselectro”, Î.S. „Poșta Moldovei” și Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”* continuă să se poziționeze sub limita minimă recomandată, ceea ce creează dificultăți la onorarea obligațiilor curente, precum și marja profitului operațional indică valoare negativă (inclusiv la *Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „Moldatsa”*).

O situație dificilă se atestă la *Î.S. „Moldtranselectro”*, care, deși a înregistrat profit în mărime de 56,11 mil. lei din diferențe favorabile de curs valutar, la fel continuă înregistrarea unui capital propriu negativ, respectiv se atestă o insuficiență de resurse proprii pentru finanțarea activelor sale. Întreprinderea în continuare nu înregistrează venituri din vânzări, activitatea de bază fiind îndreptată spre gestionarea

datoriilor debitoare și creditoare proprii, precum și cele preluate de la întreprinderile din sectorul electroenergetic în proces de privatizare, în conformitate cu Legea nr. 336/1999 cu privire la restructurarea datoriilor întreprinderilor din sectorul electroenergetic. Incertitudinea cu privire la recuperarea anumitor creanțe poate afecta sustenabilitatea activității întreprinderii.

Un nivel înalt al levierului financiar se înregistrează la: *Î.S. Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”* (de 6,48) și *Î.S. „Poșta Moldovei”* (de 3,38), cauzat în special de înregistrarea sumelor considerabile aferente datoriilor, precum și a valorii terenurilor aflate în gestiunea economică a întreprinderii, sume care de altfel nu generează costuri suplimentare (dobânzi) pentru întreprindere. Activitatea *Î.S. „Poșta Moldovei”* în anul 2023 se apreciază ca fiind una pozitivă, având în vedere inclusiv obținerea profitului net, luând în calcul creșterea veniturilor din vânzări (cu 57,4 mil. lei), întreprinderea a înregistrat profit din activitatea operațională în mărime de 28,7 mil. lei în timp ce în anul 2022 au fost generate pierderi nete în mărime de 15,4 mil. lei.

Indicatorii de rezultat ai *Î.S. „Moldelectrica”* înregistrează o îmbunătățire comparativ cu situația aferentă anului 2022 luând în considerare majorarea veniturilor din vânzări și altor venituri din activitatea operațională cu 267,3 mil lei. Cheltuielile din activitatea operațională s-au majorat cu 43,2 mil. lei. Ca rezultat, întreprinderea a obținut profit atât din activitatea operațională, cât și profit net al perioadei de gestiune. Marja profitului a fost înregistrată la nivel de 23,14, iar levierul financiar nu a depășit nivelul mediu stabilit.

Concluzionând asupra celor analizate, se constată necesitatea supravegherii în continuu a indicatorilor de performanță a tuturor întreprinderilor de stat pentru a asigura administrarea eficientă a activității lor, menținerea costurilor și cheltuielilor la un nivel optim (sau micșorarea acestora), care să permită înregistrarea rezultatului pozitiv din activitatea desfășurată, la fel și valorificarea eficientă a stocurilor, cât și monitorizarea riguroasă a creanțelor entităților economice, precum și întreprinderea măsurilor cuvenite în vederea recuperării acestora pentru a nu admite creanțe compromise etc.

III. Rezultatele monitoringului financiar al activității economico-financiare a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat

Efectuând monitoringul financiar al activității economico-financiare a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat (în continuare – societăți comerciale), s-a constatat că potrivit bilanțului generalizat, *valoarea totală a activelor societăților comerciale* la situația din 31.12.2023 este de 29103,2 mil. lei, care s-a micșorat în perioada de gestiune cu 2232,6 mil. lei (anexa 3.1).

Analizând *structura activelor* societăților comerciale, se atestă că majoritatea activelor societăților comerciale este reprezentată de activele imobilizate – 53,3% din quantumul total al activelor societăților comerciale sau 15520,7 mil. lei, urmate de activele circulante – 46,7% sau 13582,5 mil. lei. În particular, activele societăților comerciale sunt constituite în mare parte din imobilizări corporale care dețin 46,7% sau 13600,0 mil. lei, creanțe curente și alte active circulante – 17,6% sau 5115,2 mil. lei, stocuri – 17,4% sau 5054,9 mil. lei și numerar și alte documente bănești –11,1% sau 3233,4 mil. lei. Celelalte elemente de activ dețin ponderi minoritare în structura activelor societăților comerciale.

Micșorarea activelor circulante a fost condiționată de diminuarea valorică a stocurilor cu 2293,8 mil. lei, a creanțelor curente și alte active circulante cu 985,1 mil. lei și a investițiilor financiare curente cu 975,0 mil. lei.

Este de remarcat că diminuarea activelor societăților comerciale la situația din 31.12.2023 comparativ cu situația din 01.01.2023 s-a datorat preponderent diminuării considerabile a activelor următoarelor entități:

- S.A. „EnegoCom” a înregistrat un volum de 9825,9 mil. lei, diminuându-se cu 2337,5 mil. lei;
- S.A. „Termoelectrica” a înregistrat un volum de 5112,1 mil. lei micșorându-se cu 424,7 mil. lei;
- S.A. „RED Nord” a înregistrat un volum de active în mărime de 2974,0 mil. lei micșorându-se cu 12,5 mil. lei;
- S.A. „Metalferos” a înregistrat un volum de 332,0 mil. lei, micșorându-se cu 39,7 mil. lei;
- S.R.L. „Arena Națională” a înregistrat un volum de active în mărime de 1325,2 mil. lei micșorând-se cu 21,1 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Ialoveni” care a înregistrat un volum de 49,6 mil. lei, micșorându-se cu circa 4,0 mil. lei.

Tabelul 3.1

Analiza structurii activelor (patrimoniului) societăților comerciale, în dinamică

Grupe de active	01.01.2023		31.12.2023		Abaterea, (+/-)	
	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	p.p.
A	1	2	3	4	5=3-1	6=4-2
1. Imobilizări necorporale	305,4	1,0	280,4	1,0	-25,0	-
2. Imobilizări corporale	13710,9	43,7	13600,1	46,7	-110,8	+3,0
3. Investiții financiare pe termen lung	33,7	0,1	35,0	0,1	+1,3	-
4. Creanțe pe termen lung și alte active imobilizate	1499,5	4,8	1605,2	5,5	+105,7	+0,7
Total active imobilizate	15549,5	49,6	15520,7	53,3	-28,8	+3,7
1. Stocuri	7348,7	23,4	5054,9	17,4	-2293,8	-6,0
2. Creanțe curente și alte active circulante	6100,3	19,5	5115,2	17,6	-985,1	-1,9
3. Investiții financiare curente	1154,0	3,7	179,0	0,6	-975,0	-3,1
4. Numerar și alte documente bănești	1183,3	3,8	3233,4	11,1	+2050,1	+7,3
Total active circulante	15786,3	50,4	13582,5	46,7	+2203,8	-3,7
Total active	31335,8	100,0	29103,2	100,0	-2232,6	X

De asemenea, se atestă că unele grupe de active imobilizate s-au diminuat comparativ cu începutul anului 2023 și anume:

- imobilizările necorporale cu 25,0 mil. lei;
- imobilizările corporale - cu 110,8 mil. lei.

În același timp se atestă o majorare a creanțelor pe termen lung și alte active imobilizate cu 105,7 mil. lei și a investițiilor financiare pe termen lung cu 1,3 mil. lei față de începutul anului de gestiune.

De asemenea, se observă că din 29 societăți comerciale monitorizate, 18 societăți comerciale înregistrează majorări ale activelor totale comparativ cu situația din 01.01.2023, iar 11 societăți comerciale înregistrează diminuări ale activelor totale. Cele mai considerabile majorări și diminuări ale activelor societăților comerciale sunt reflectate în tabelul de mai jos.

Tabelul 3.2

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale activelor societăților comerciale

mil. lei

Nr.	Majorări ale activelor comparativ cu 01.01.2023		Nr.	Diminuări ale activelor comparativ cu 01.01.2023	
	Denumirea entității	Valoarea majorării		Denumirea entității	Valoarea diminuării
1.	S.A. „Moldtelecom”	+219,6	1.	S.A. „Energocom”	-2337,5
2.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	+162,9	2.	S.A. „Termoelectrica”	-424,7
3.	S.A. „Loteria Națională a Moldovei”	+103,5	3.	S.A. „Metalferos”	-39,7
4.	S.A. „CET-Nord”	+40,1	4.	S.R.L. „Arena Națională”	-21,1
5.	S.A. Combinatul de vinuri „Cricova”	+18,0	5.	S.A. „Drumuri Criuleni”	-14,4
6.	S.A. „Franzeluța	+17,4	6.	S.A. „RED Nord”	-12,5

În contextul celor expuse, se menționează că în anul 2023 societățile comerciale înregistrează, *per ansamblu*, o rentabilitate a activelor (rentabilitate economică) de 2,0%, ceea ce semnifică faptul că la 1 leu active s-au obținut de către societățile comerciale 2,0 bani profit până la impozitare (*raportul dintre profitul până la impozitare/ valoarea medie a activelor*).

Analiza capitalului propriu

Capitalul propriu (*patrimoniul net*) al societăților comerciale la situația din 31.12.2023 constituie per total 18550,9 mil. lei (anexa 3.2), valoarea acestuia micșorând-se cu 601,7 mil. lei față de începutul perioadei analizate, micșorarea fiind determinată în principal de diminuarea capitalului social și neînregistrat, rezerve și rezervele din reevaluare.

Tabelul 3.3

Analiza structurii și evoluției pasivelor societăților comerciale, în dinamică

Grupe de pasive	01.01.2023		31.12.2023		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	p.p.
1	2	3	4	5	6=4-2	7=5-3
1. Capital social și neînregistrat	11715,6	37,4	10786,7	37,1	-928,9	-0,3
2. Prime de capital	8,5	0,03	8,5	0,03	-	-
3. Rezerve	2114,9	6,7	2030,8	7,0	-84,1	+0,3
4. Profit (pierdere)	3762,0	12,01	4190,3	14,4	+428,3	+2,39

Grupe de pasive	01.01.2023		31.12.2023		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	p.p.
5. Rezerve din reevaluare	1410,0	4,5	1383,4	4,75	-26,6	+0,25
6. Alte elemente de capital propriu	141,6	0,46	151,2	0,52	+9,6	+0,06
Total capital propriu	19152,6	61,1	18550,9	63,8	-601,7	+2,7
7. Datorii pe termen lung	7600,2	24,2	6009,2	20,6	-1591,0	-3,6
8. Datorii curente	4409,3	14,1	4414,4	15,2	+5,1	+1,1
Total datorii	12009,4	38,3	10423,6	35,8	-1585,8	-2,5
9. Provizioane	173,8	0,6	128,8	0,4	-45,0	-0,2
Total pasive	31335,9	100	29103,3	100	-2232,6	x

* - includ și datorii al căror termen de achitare nu a parvenit

De altfel, 8 societăți comerciale sau 27,6% din totalul societăților comerciale monitorizate, au înregistrat o *micșorare a capitalului propriu* față de anul precedent în sumă de 1268,1 mil. lei. Cele mai considerabile diminuări ale capitalului propriu, cauzate preponderent de înregistrarea pierderii nete a perioadei de gestiune, utilizarea profitului nerepartizat al anilor precedenți, reflectarea pierderilor neacoperite ale anilor precedenți și/sau reflectarea corecțiilor negative ale rezultatelor anilor precedenți, au fost înregistrate de:

- S.A. „Energocom” – cu 1176,2 mil. lei;
- S.A. „Metalferos” – cu 44,7 mil. lei;
- S.A. „Termoelectrica” – cu 42,6 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Ialoveni” – cu 2,5 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Cahul” – cu 1,6 mil. lei.

E de menționat că la finele anului 2023, conform situațiilor prezentate Biroului Național de Statistică capitalul social și neînregistrat al societăților comerciale a constituit 10786,7 mil. lei, care s-a diminuat cu 928,9 mil. lei, comparativ cu începutul anului 2023, mărimea rezervelor a constituit 2030,8 mil. lei, diminuându-se cu 84,1 mil. lei, iar mărimea rezervelor din reevaluare a constituit 1383,4 mil. lei micșorându-se cu 26,6 mil. lei, fapt ce a influențat negativ asupra micșorării capitalului propriu.

Prin urmare, se constată că, micșorarea capitalului social și neînregistrat per total societăți comerciale a fost condiționat în special de micșorarea capitalului social și neînregistrat în anul 2023 la S.A. „Energocom” cu 1000,0 mil. lei. Suplimentar la cele expuse, se menționează că aproximativ 11,75% din valoarea capitalului propriu al societăților comerciale monitorizate sunt reprezentate de rezerve și rezerve din reevaluare.

La fel, se evidențiază că cele mai mari rezerve la situația din 31.12.2023 se înregistrează la S.A. „RED Nord” - 378,1 mil. lei, S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” - 377,2 mil. lei, S.A. „Termoelectrica” - 298,9 mil. lei, S.A. „Franzeluța” - 200,6 mil. lei, S.A. „Barza Albă” - 170,6 mil. lei, S.A. „Energocom” - 130,5 mil. lei, S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” - 121,0 mil. lei, S.A. „CET-NORD” – 120,5 mil. lei, S.A. „Loteria Națională a Moldovei” - 118,9 mil. lei și S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” - 83,3 mil. lei, etc.

Conform art.44 din Legea nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni, capitalul de rezervă poate fi folosit pentru acoperirea pierderilor societății și/sau la majorarea capitalului ei social. Totodată, pct.18 din Standardul Național de Contabilitate „Capital propriu și datorii” aprobat prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 118/2013 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate prevede faptul că rezervele se utilizează în baza deciziei organului de conducere împuternicit al entității. Prin urmare, se consideră oportună examinarea de către organele de conducere ale societăților comerciale (adunarea generală a acționarilor/consiliu/organul executiv) *a posibilităților de utilizare a unei cote din rezervele acumulate pentru acoperirea pierderilor anilor precedenți, și după caz pentru majorarea capitalului social, prin aprobarea deciziilor corespunzătoare în acest sens.*

Concomitent, se atestă că 21 societăți comerciale sau 72,4% din totalul societăților comerciale monitorizate, au înregistrat *o majorare a capitalului propriu față de anul precedent* în sumă de 666,4 mil. lei (din cauza înregistrării în special a profitului net al perioadei de gestiune, majorării capitalului social, majorării rezervelor și/sau altor elemente de capital propriu, reflectării corecțiilor pozitive ale rezultatelor anilor precedenți).

Cele mai considerabile majorări ale capitalului propriu au fost înregistrate de:

- S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” - cu 285,2 mil. lei;
- S.A. „Loteria Națională a Moldovei” - cu 105,5 mil. lei;
- S.A. „Moldtelecom” - cu 65,6 mil. lei;
- S.R.L. „Arena Națională” - cu 50,0 mil. lei
- S.A. „CET Nord” - cu 49,8 mil. lei;
- S.A. „Red-Nord” - cu 41,3 mil. lei;
- S.A. „Combinatul de Vinuri „Cricova” - cu 19,2 mil. lei;
- S.A. „Franzețuța” - cu 18,6 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Soroca” – 7,6 mil. lei;
- S.A. „Barza Albă” - cu 5,8 mil. lei;
- S.A. „Sanfarm-Prim” – cu 5,3 mil. lei.

Totodată, la sfârșitul anului 2023, din numărul total al societăților comerciale, 2 societăți comerciale (S.A. „Drumuri Ialoveni” și S.R.L. „Arena Națională”) la situația din 31.12.2023 au înregistrat un capital propriu mai mic decât capitalul social și neînregistrat. În contextul dat, se remarcă:

- potrivit art.37 al Legii nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni, valoarea activelor nete ale societății pe acțiuni nu poate fi mai mică decât mărimea capitalului ei social. Dacă, la expirarea a 3 ani financiari consecutivi, *cu excepția primului an financiar*, valoarea activelor nete ale societății, potrivit bilanțului anual al societății, va fi mai mică decât mărimea capitalului social, orice acționar al societății este în drept să ceară adunării generale anuale a acționarilor adoptarea uneia din *următoarele hotărâri*: cu privire la reducerea capitalului social; cu privire la majorarea valorii

activelor nete prin efectuarea de către acționarii societății a unor aporturi suplimentare în modul prevăzut de statutul societății; cu privire la dizolvarea societății; cu privire la transformarea societății în altă formă juridică de organizare;

- potrivit art.35 al Legii nr.135/2007 privind societățile cu răspundere limitată, societatea este obligată să-și reducă capitalul social dacă la expirarea celui de-al doilea an și a fiecărui an financiar următor, valoarea activelor nete ale societății este mai mică decât capitalul social și asociații nu acoperă pierderile survenite. În cazul menționat, adunarea generală a asociaților este obligată să decidă reducerea capitalului social până la mărimea capitalului social efectiv vărsat sau până la valoarea activelor nete determinată în conformitate cu prevederile legale. În cazul în care, în urma reducerii valorii activelor nete, aceasta va fi sub cuantumul minim al capitalului social stabilit de legislație, asociații sunt obligați să lichideze societatea, dacă nu vor acoperi pierderile.

Reieșind din cele expuse, se menționează că *rentabilitatea capitalului propriu (rentabilitatea financiară)* înregistrată de către societățile comerciale în anul 2023 (*raportul dintre profitul net/valoarea medie a capitalului propriu*) a constituit per ansamblu 2,64%, ceea ce semnifică faptul că la 1 leu capital propriu, în anul 2023, s-au obținut de către societățile comerciale 2,64 bani profit net.

Analiza indicatorilor de rezultat

Potrivit situației de profit și pierdere, se atestă că în anul 2023 societățile comerciale au înregistrat per total un profit brut în mărime de 1241,0 mil. lei și este cu 543,6 mil. lei, mai mare comparativ cu anul 2022, întrucât ritmul creșterii veniturilor din vânzări a fost mai mare (cu 11554,8 mil. lei), comparativ cu ritmul creșterii costurilor din vânzări (cu 11011,2 mil. lei).

Tabelul 3.4

Analiza indicatorilor de rezultat a societăților comerciale

Nr.	Indicatori	2022, mil. lei	2023, mil. lei	Devierea,+/- mil. lei
1.	Venituri din vânzări	28399,8	39954,6	+11554,8
2.	Costul vânzărilor	27702,4	38713,6	+11011,2
3.	Pofitul brut	697,4	1241,0	+543,6
4.	Alte venituri din activitatea operațională	558,8	402,8	-156,0
5.	Cheltuieli de distribuire	528,7	600,1	+71,4
6.	Cheltuieli administrative	470,9	546,3	+75,4
7.	Alte cheltuieli din activitatea operațională	301,6	261,7	-39,9
8.	Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere)	-45,0	235,7	+280,7
9.	Rezultatul din alte activități: profit (pierdere)	96,8	347,6	+250,8
10.	Profit (pierdere) până la impozitare	51,8	583,3	+531,5
11.	Cheltuieli privind impozitul pe venit	-2,8	85,7	+88,5
12.	Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	54,6	497,6	+443,0

Din numărul total al societăților comerciale monitorizate, 23 societăți au înregistrat o majorare a veniturilor din vânzări în mărime de 11661,2 mil. lei, iar 5 societăți comerciale au înregistrat în anul 2023 o micșorare a veniturilor din vânzări

în sumă de 106,4 mil. lei, (anexa 3.3). Totodată, S.A. „Moldcinema” nu înregistrează venituri din vânzări în anul 2023.

Cele mai mari majorări ale veniturilor din vânzări s-au înregistrat la S.A. „EnergoCom” – cu 8473,1 mil. lei, S.A. „Loteria Națională a Moldovei” – cu 1249,8 mil. lei, S.A. „Termoelectrica” – cu 975,4 mil. lei, S.A. „CET Nord” – cu 319,9 mil. lei, S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” – cu 289,4 mil. lei, S.A. „RED Nord” – cu 119,2 mil. lei, S.A. „Franzeluța” – cu 52,3 mil. lei, și S.A. „Moldtelecom” – cu 34,9 mil. lei.

De altfel, *cele mai mari diminuări ale veniturilor din vânzări* în raport cu anul 2022, se înregistrează la S.A. „Metalferos” – cu 77,1 mil. lei, la S.A. Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaapararat” – cu 21,1 mil. lei, S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” – cu 6,3 mil. lei, S.A. „Drumuri Ialoveni” – cu 1,0 mil. lei și S.A. „Drumuri Râșcani” – cu 0,9 mil. lei.

Este de remarcat că, micșorarea veniturilor din vânzări atrage după sine diminuarea taxei pe valoarea adăugată încasată în bugetul de stat și prezintă un *risc fiscal pentru bugetul public național*.

Concomitent, în perioada anului 2023 societățile comerciale au înregistrat cheltuieli din activitatea operațională în valoare de 1408,1 mil. lei, acestea fiind cu 106,9 mil. lei mai mari în raport cu perioada anului 2022 (anexa 3.5). Din totalul cheltuielilor din activitatea operațională ale societăților comerciale 42,6% le revin cheltuielilor de distribuire (600,1 mil. lei), 38,8% - cheltuielilor administrative (546,3 mil. lei) și 18,6% - altor cheltuieli din activitatea operațională (261,7 mil. lei). Societățile comerciale monitorizate pe parcursul anului 2023 au înregistrat majorări ale cheltuielilor din activitatea operațională, în comparație cu perioada anului precedent.

De asemenea, se remarcă faptul că în anul 2023 societățile comerciale au înregistrat per ansamblu un ***profit din activitatea operațională*** în mărime de 235,7 mil. lei sau cu 280,7 mil. lei mai mult față de anul 2022.

În particular, se menționează că din numărul total al societăților comerciale monitorizate, 9 societăți au înregistrat ***pierderi din activitatea operațională în mărime de 495,5 mil. lei*** (întrucât cheltuielile din activitatea operațională depășesc veniturile din activitatea operațională) înregistrate de S.A. „EnergoCom” – 321,7 mil. lei, S.A. „Termoelectrica” (85,0 mil. lei), S.R.L. „Arena Națională” (43,9 mil. lei), S.A. „Metalferos” (37,8 mil. lei), S.A. Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaapararat” – 2,9 mil. lei, S.A. „Drumuri Ialoveni” (2,4 mil. lei) și S.A. „Drumuri Cahul” (1,5 mil. lei), S.A. „Uzina de tractoare „Tracom” (0,2 mil. lei) și S.A. „Moldcinema” (0,1 mil. lei).

La fel, în anul 2023 societățile comerciale au înregistrat per total ***profit din alte activități*** în mărime de 347,6 mil. lei, acesta majorându-se cu 250,8 mil. lei comparativ cu anul 2022, care a constituit 96,8 mil. lei.

Respectiv, profitul perioadei de gestiune până la impozitare constituie 583,3 mil. lei sau cu 531,5 mil. lei mai mult față de profitul net până la impozitare obținut per total de societăți în anul 2022. Prin urmare, având în vedere cheltuielile privind impozitul pe venit, în rezultatul activității economico-financiare, în ansamblu, *societățile comerciale au obținut profit net al perioadei de gestiune* în mărime de 497,6 mil. lei sau cu 443,0 mil. lei mai mult față de anul precedent (anexa 3.3).

Tabelul 3.5

Situația financiară a societăților comerciale în anii 2022 – 2023

Anul	Numărul entităților economice supuse analizei	Au activat cu pierderi			Au activat cu profit			Rezultat financiar nul	
		numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei	numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei	numărul ent. ec.	ponderea, %
A	1	2	3=2/1*100	4	5	6=5/1*100	7	8	6=8/1*100
2022	29	10	34,5	442,8	18	62,1	497,4	1	3,4
2023	29	8	27,6	241,7	21	72,4	739,3	-	-

Analizând datele tabelului de mai sus, se atestă că *mărimea totală a pierderilor nete* înregistrate de societățile comerciale cu pierderi, s-au diminuat de la 442,8 mil. lei în 2022, la 241,7 mil. lei în anul 2023. În același timp, *profitul net total* obținut de societățile comerciale s-a majorat de la 497,4 mil. lei în 2022, la 739,3 mil. lei în anul 2023.

Din 21 societăți comerciale ce au obținut profit net în anul 2023, 15 societăți sau 71,4 % înregistrează *profit net mai mare de 1 milion lei*.

Cele mai mari profituri nete au fost obținute de către:

- S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” - 249,7 mil. lei;
- S.A. „Loteria Națională a Moldovei” - 197,6 mil. lei;
- S.A. „Moldtelecom” - 89,3 mil. lei;
- S.A. „RED Nord” - 77,0 mil. lei;
- SRL „CET Nord” - 45,6 mil. lei;
- S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” - 26,7 mil. lei;
- S.A. „Franzeluța” - 20,4 mil. lei;
- S.A. „Barza Albă” - 8,8 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Soroca” - 7,6 mil. lei;
- S.A. „Sanfarm-Prim” - 5,3 mil. lei.

Deopotrivă, din 8 societăți comerciale ce au generat pierderi nete, 7 societăți comerciale sau 87,5% au generat *pierderi nete mai mari de 1 milion lei*, și anume:

- S.A. „EnergoCom” - 127,3 mil. lei;
- S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” - 44,5 mil. lei;
- S.A. „Termoelectrica” - 43,0 mil. lei;
- S.R.L. „Arena Națională” - 20,2 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Ialoveni” - 2,5 mil. lei;
- S.A. „Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaapararat” - 2,4 mil. lei;

- S.A. „Drumuri Cahul” - 1,7 mil. lei;

Din 18 societăți comerciale care au obținut în anul 2023 profit net, S.A. Uzina de Tractoare „Tracom” a înregistrat profit net mai mic cu 1,4 mil. lei, în raport cu anul 2022, din cauza mai multor factori: diminuarea profitului brut, majorarea cheltuielilor din activitatea operațională, diminuarea profitului din alte activități etc.

Totodată, menționăm că în anul 2023 nici o societate comercială nu a înregistrat rezultat financiar nul.

Rentabilitatea vânzărilor (profit brut/venituri din vânzări) a societăților comerciale în anul 2023 a constituit per total 3,1%, ceea ce semnifică faptul că societățile comerciale au obținut în anul de gestiune 3,10 bani profit net la 1 leu venituri din vânzări.

De asemenea, se constată că, 4 societăți comerciale care în anul 2022, au înregistrat profit net în mărime de 160,6 mil. lei, în anul 2023 au generat pierderi nete în mărime de 150,0 mil. lei (cauzată inclusiv de diminuarea veniturilor din vânzări și prin urmare a profitului brut, generarea pierderilor din activitatea operațională și pierderilor din alte activități), fapt ce semnaleză o înrăutățire a activității economico-financiare la entități. Cele mai mari decalaje sunt reflectate în tabelul 3.6.

Tabelul 3.6

Societățile comerciale cu pierdere netă în anul 2023 și profit net înregistrat în anul 2022

mil. lei

Nr.	Denumirea societății	Profit net, anul 2022	Pierdere netă, anul 2023	Diferența
1.	S.A. „EnergoCom”	142,5	127,3	-269,8
2.	S.R.L. „Arena Națională”	17,8	20,2	-38,0
3.	S.A. „Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaapar”	0,2	2,4	-2,6

În același timp, se constată că, S.A. „CET Nord” care în anul 2022, a generat pierdere netă în mărime de 167,1 mil. lei, în anul 2023 a obținut profit net în mărime de 45,6 mil. lei, la fel și S.A. „Franzeluța” în anul 2022 a generat pierdere netă în mărime de 19,1 mil. lei, în anul 2023 a obținut profit net în mărime de 20,4 mil. lei. De asemenea, S.A. „Moldova-Film”, S.A. „Sanfarm-Prim”, S.A. Centrul Internațional de Expoziții „Moldexpo” și S.A. „Cartuș” au înregistrat profit net în anul 2023, în timp ce în anul 2022 au fost generate pierderi nete.

Analiza creanțelor și datoriiilor

La finele anului 2023, valoarea totală a creanțelor și altor active (imobilizate/circulante) ale societăților comerciale constituie 6720,4 mil. lei acestea diminuându-se cu 879,4 mil. lei față de începutul anului 2023 (anexa 3.4). Creanțele curente și alte active circulante constituie 76,1% sau 5115,2 mil. lei din totalul creanțelor și altor active care s-au micșorat cu 985,1 mil. lei în raport cu începutul anului 2023.

Creanțele pe termen lung și alte active imobilizate, constituie 23,9% din totalul creanțelor și altor active sau 1605,2 mil. lei, ceea ce reprezintă cu 105,7 mil. lei mai mult față de valoarea înregistrată la începutul anului 2023.

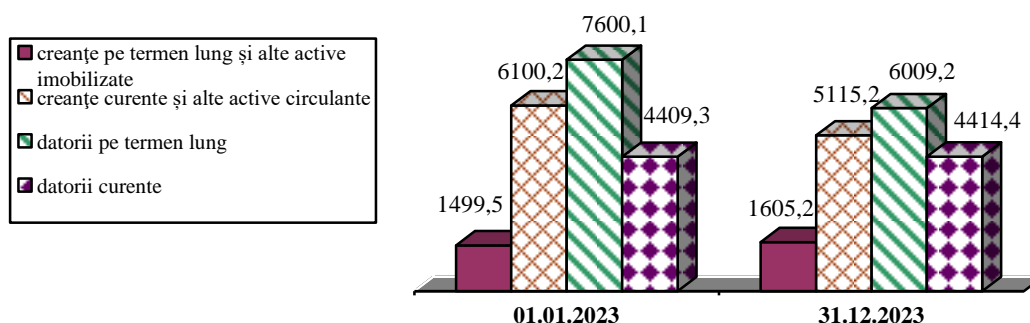

Figura 3.1. Evoluția creanțelor și altor active (imobilizate/circulante) și datoriilor ale societăților comerciale în perioada anului 2023, mil. lei

De asemenea, se atestă că pe parcursul anului 2023, datoriile societăților comerciale s-au micșorat per total cu 1585,8 mil. lei și constituie 10423,6 mil. lei (anexa 3.4), preponderent din cauza majorării datoriilor curente.

Ponderea datoriilor pe termen lung în totalul datoriilor societăților este de 57,7% (sau 6009,2 mil. lei). Datoriile pe termen lung s-au diminuat în perioada de gestiune cu 1591,0 mil. lei, iar datoriile curente s-a majorat, per ansamblu cu 5,1 mil. lei față de începutul anului 2023 și la data raportării constituie 4414,4 mil. lei sau 42,3% din totalul datoriilor societăților comerciale.

Cele mai considerabile majorări/diminuări ale datoriilor totale ale societăților comerciale comparativ cu 01.01.2023 sunt reflectate în tabelul de mai jos.

Tabelul 3.7

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale datoriilor societăților comerciale în anul 2023

mil. lei

Nr.	Majorări a datoriilor comparativ cu 01.01.2023		Nr.	Diminuări a datoriilor comparativ cu 01.01.2023	
	Denumirea entității	Valoarea majorării		Denumirea entității	Valoarea diminuării
1.	S.A. „Moldtelecom”	147,8	1.	S.A. „Energocom”	1113,4
2.	S.A. „Sanfarm-Prim”	9,7	2.	S.A. „Termoelectrica”	399,8
3.	S.A. „Barza Albă”	8,2	3.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	103,3
4.	S.A. Centrul Internațional de Expoziții „Moldexpo”	6,0	4.	S.R.L. „Arena Națională”	71,1
5.	S.A. „Metalferos”	5,0	5.	S.A. „RED-Nord”	51,9
6.	S.A. „Drumuri Cimișlia”	3,3	6.	S.A. „Drumuri Criuleni”	16,3
7.	S.A. „Drumuri Soroca”	2,5	7.	S.A. „CET Nord”	9,7
8.	S.A. Uzina de Tractoare „Tracom”	2,1	8.	S.A. „Cartuș”	3,0

În rezultatul analizei situațiilor financiare, la trei societăți comerciale sau 10,0% din totalul societăților monitorizate s-a constatat că la situația din 31.12.2023 datoriile curente depășesc activele circulante (S.A. „CET-Nord”, S.A. „Moldtelecom”, S.R.L. „Arena Națională”), fapt care poate genera dificultăți în activitatea agenților

economici, dacă această situație rămâne neschimbată, or în acest caz urmează a fi întreprinse măsuri ținute spre diminuarea datoriilor curente, inclusiv prin reeșalonare, precum și măsuri orientate spre impulsivarea activității societăților, încheiere de noi contracte, atragere de noi clienți, ceea ce va aduce plus valoare activității societăților comerciale.

Analiza riscurilor bugetar-fiscale a societăților pe acțiuni

În contextul evaluării și analizei riscurilor bugetar-fiscale aferente activității economico-financiare a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, a fost efectuată analiza detaliată a principalilor indicatori economico-financiar a celor mai mari societăți, selectate după active, venituri din vânzări și datorii înregistrate.

Potrivit datelor din tabelul 3.8, se atestă că veniturile din vânzări totale ale societăților menționate în tabel, reprezintă 97,8% din veniturile din vânzări înregistrate în anul 2023 de către toate societățile comerciale monitorizate, activele acestora reprezintă 97,5% din totalul activelor societăților comerciale, datoriile (curente și pe termen lung) – 98,2% din suma datoriilor totale ale societăților comerciale și provizioanele – 98,7% din suma provizioanelor totale ale societăților comerciale.

Tabelul 3.8

**Analiza principalilor indicatori economici aferenți activității
unor societăți comerciale, la 31.12.2023**

Nr.	Denumirea societății	Active, mil. lei	Datorii, mil. lei	Provizioane, mil. lei	Venituri din vânzări, mil. lei	Profit net (pierdere netă), mil. lei	Lichiditatea curentă, coef. ⁴	Marja profitului operațional, % ⁵	Levierul financiar, coef. ⁶
1.	S.A. „Moldtelecom”	5475,6	1100,8	58,7	1630,0	89,3	0,26	6,57	1,27
2.	S.A. „Termoelectrică”	5112,1	3853,3	48,9	5616,0	-43,0	1,87	-1,51	4,23
3.	S.A. „RED Nord”	2974,0	290,2	4,8	860,7	77,0	1,10	10,44	1,11
4.	S.A. „Energocom”	9825,9	3013,1	-	17221,5	-127,3	9,17	-1,87	1,44
5.	S.A. „CET-Nord”	802,4	619,1	-	969,0	45,6	0,80	2,38	2,48
6.	S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova”	661,3	309,6	11,1	353,9	26,7	1,19	6,33	1,94
7.	S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos”	332,0	8,8	0,4	139,9	-44,5	35,05	-27,02	1,03
8.	S.A. „Barza Albă”	404,1	52,8	-	57,4	8,8	9,96	17,25	1,15
9.	S.A. „Franzeluța”	330,8	63,2	-	730,8	20,4	3,08	3,48	1,24
10.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	719,6	402,3	3,2	3133,6	249,7	1,78	7,24	2,29
11.	S.A. „Loteria Națională a Moldovei”	398,7	81,7	-	8361,6	197,6	4,99	2,39	1,26
12.	S.R.L. „Arena Națională”	1325,2	440,6	-	10,3	-20,2	0,10	-426,21	1,50

⁴ Se calculează ca raport dintre activele circulante și datoriile curente ale întreprinderii. Nivelul acestui indicator trebuie să fie mai mare de 1.

⁵ Se calculează ca raport dintre rezultatul din activitatea operațională și veniturile din vânzări ale întreprinderii. Nivelul acestui indicator trebuie să depășească rata dobânzii pentru creditele contractate.

⁶ Se calculează ca raport dintre activele totale/pasive totale și capitalul propriu al întreprinderii. Nivelul acestui indicator trebuie să fie mai mic ca 2.

Drept rezultat al analizei detaliate efectuate pentru anul 2023, se atestă că per general, indicatorii la S.A. „*Moldtelecom*”, S.A. *Combinatul de Vinuri „Cricova*”, S.A. „*RED Nord*”, S.A. „*Franzeluța*”, S.A. „*Loteria Națională a Moldovei*”, S.A. „*CET Nord*”, S.A. „*Barza Albă*” și S.A. „*Furnizarea Energiei Electrice Nord*” sunt satisfăcători, activitatea acestora este profitabilă și nu generează careva riscuri bugetar-fiscale imediate.

Cu toate acestea se remarcă că rata lichidității curente la S.A. „*Moldtelecom*” S.A. „*CET Nord*” și S.R.L. „*Arena Națională*” este sub nivelul minim recomandat, ceea ce poate cauza dificultăți în achitarea datoriilor curente. De altfel, S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „*Metalferos*”, S.A. „*Barza Albă*”, S.A. „*Franzeluța*”, S.A. „*EnergoCom*” și S.A. „*Loteria Națională a Moldovei*” înregistrează o rată a lichidității curente peste limita maximă recomandată (2,5). Astfel, este importantă elaborarea unei politici de gestiune eficientă a stocurilor, caracteristică domeniului de activitate pe care îl desfășoară entitățile, pentru a evita formarea unor stocuri excesive de produse/mărfuri și a producției în curs de execuție pe viitor, și de asemenea, îmbunătățirea politicilor de gestiune a creanțelor comerciale ce va permite recuperarea acestora și obținerea de lichidități

Totodată, urmează a se atrage atenția că S.A. „*Furnizarea Energiei Electrice Nord*”, S.A. „*CET-Nord*” înregistrează un coeficient al levierului financiar peste nivelul maxim admisibil (2), generat de înregistrarea în mod special a sumelor semnificative aferente datoriilor comerciale și altor datorii pe termen lung, dar care nu afectează considerabil, la moment, activitatea societăților, întrucât acestea au obținut profit net în anul 2023, precum și marjele pozitive ale profitului din activitatea operațională, ceea ce îi permite rambursarea obligațiilor asumate.

O situație nefavorabilă sub aspectul obținerii rezultatului financiar negativ se înregistrează la S.A. „*EnergoCom*”, S.A. „*Termoelectrica*”, S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „*Metalferos*” și S.R.L. „*Arena Națională*”, care în anul 2023 au generat pierderi nete și marjă negativă a rezultatului operațional. Respectiv, societățile înregistrează pierderi din activitatea de bază desfășurată.

De asemenea, se constată că rata lichidității curente la S.A. „*CET-Nord*” este sub nivelul minim recomandat, ceea ce poate cauza dificultăți în achitarea datoriilor curente. De asemenea, se atestă că coeficientul levierului financiar este peste nivelul maxim admisibil, situație care poate duce la înrăutățirea autonomiei financiare a Societății și creșterea riscului de dependență de sursele străine.

Totodată, se observă o îmbunătățire a indicatorilor de rezultat ai S.A. „*CET Nord*”. Entitatea a finalizat anul financiar cu profit din activitatea operațională și, respectiv cu profit net comparativ cu valoarea negativă a profitului net obținut în anul

2022. De remarcat că, societatea a înregistrat în anul 2023 o valoare a capitalului propriu pozitivă și respectiv o valoare pozitivă a lichidității curente.

Reieșind din cele analizate, se constată necesitatea supravegherii continue a indicatorilor de performanță a tuturor entităților comerciale pentru a asigura administrarea eficientă pe domenii, menținerea costurilor și cheltuielilor, monitorizarea riguroasă a creanțelor entităților economice și întreprinderea măsurilor necesare în vederea recuperării acestora, monitorizarea nivelului de îndatorare a entităților și de management al datoriilor înregistrate.

În scopul oferirii unei imagini clare, în partea ce ține de evaluarea indicatorilor de performanță, separat, pe fiecare entitate comercială se anexează (anexa nr. 4 și nr. 5).

IV. Informația privind datoria întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, monitorizată în condițiile Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat

În conformitate cu alineatul (5), art.12 din Legea nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, Ministerul Finanțelor generalizează datele statistice cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat. Astfel, în temeiul Regulamentului privind raportarea datoriei sectorului public, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1136/2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, a fost generalizată informația privind împrumuturile interne și externe ale agenților economici monitorizați, care sunt contractate pe un termen de un an și mai mare.

Respectiv, se menționează că potrivit datelor privind *fluxul și soldul împrumuturilor interne*, la situația din 31.12.2023, întreprinderile de stat și societățile comerciale monitorizate, care au contractat credite de la băncile comerciale pe o perioadă de un an și mai mare, au înregistrat un sold al împrumuturilor în volum de 637,5 mil. lei, și anume: întreprinderile de stat – 1,2 mil. lei, iar societățile comerciale – 636,3 mil. lei, din care 0,1 mil. lei reprezintă stocul de arierate (suma restantă ce nu a fost achitată conform contractelor încheiate).

Tabelul 4.1

Informația privind soldul împrumuturilor interne, la situația din 31.12.2023, ale întreprinderilor de stat și societăților comerciale monitorizate

Nr.	Debitorul				<i>mil. lei</i>
		Sold la 31.12.2022, mil. lei	Sold la 31.12.2023, mil. lei	Abaterea	Stoc de arierate, mil. lei
1.	S.A. „Moldtelecom”	345,6	410,5	+64,9	-
2.	S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova”	125,5	124,5	-1,0	-
3.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	77,0	38,0	39,0	-
5.	S.A. „Cartuș”	5,0	2,1	-2,9	-
6.	S.A. „RED Nord”	9,5	35,0	+25,5	-

Nr.	Debitorul	Sold la 31.12.2022, mil. lei	Sold la 31.12.2023, mil. lei	Abaterea	Stoc de arierate, mil. lei
7.	S.A. „Drumuri Cimișlia”	3,0	6,5	+3,5	-
8.	S.A. „Barza Albă”	3,0	11,5	+8,5	-
9.	S.A. „Drumuri Cahul”	1,0	-	-1,0	-
11.	S.A. „Drumuri Căușeni”	0,2	0,4	+0,2	-
12.	S.A. „Drumuri Ialoveni”	-	1,5	+1,5	-
13.	S.A. „Drumuri Criuleni”	-	4,3	+4,3	-
14.	S.A. „Sanfarm-Prim”	-	2,0	+2,0	-
15.	Î.S. „INMEX”	0,6	-	-0,6	-
16.	Î.S. „Russca”	0,6	0,8	+0,2	-
17.	Î.S. „Incercom”	0,6	-	-0,6	-
18.	Î.S. Stațiunea Didactico-Experimentală „Criuleni”	-	0,4	+0,4	0,1
	Total	571,6	637,5	+65,9	0,1

Adițional, se informează că la situația din 31.12.2023, unele din întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat înregistrează un sold al datoriilor pe împrumuturi recreditate din surse interne și/sau externe față de Ministerul Finanțelor, și anume:

- Î.S. „Moldtraselectro” - 37,2 mil. lei și 1,6 mil. dolari SUA, care reprezintă solduri cu termen expirat;
- Î.S. „Moldelectrica”- 1,4 mil. dolari SUA și 36,0 mil. EURO (împrumutul de stat extern oferit de BERD, BEI și BM);
- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” – 27,4 mil. EURO;
- S.A. „Termoelectrica” – 29,9 mil. EURO;
- S.A. „CET-Nord” – 7,9 mil. EURO;
- S.A. „Energocom” – 106,8 mil. EURO.

Astfel, volumul total al datoriilor pe împrumuturile recreditate entităților cu capital de stat, recalculat în lei, la situația din 31.12.2023, constituie suma de 4116,5 mil. lei.

Totodată, Î.S. „Moldtraselectro” înregistrează datorii pe împrumutul extern acordat sub garanția statului în mărime de 0,86 mil. dolari SUA (15,0 mil. lei).

Este de remarcat că, neachitarea obligațiilor față de instituțiile financiare pe creditele interne și externe creează o situație dificilă privind independența financiară a entităților economice. Totodată, neachitarea obligațiilor pe creditele acordate sub garanția statului, precum și cele reacreditate generează riscul fiscal (financiar) de stingere a datoriilor din contul surselor bugetului de stat.

V. Conexiunile întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat cu sistemul bugetar

Potrivit datelor Serviciului Fiscal de Stat, se enunță că, la situația din 31.12.2023, întreprinderile de stat și societățile comerciale incluse în Lista entităților monitorizate de Ministerul Finanțelor, aveau înregistrate *datorii privind impozitele și*

taxele față de bugetul public național în mărime totală de 71,6 mil. lei inclusiv: datorii ale întreprinderilor de stat - 69,8 mil. lei și datorii ale societăților comerciale - 1,8 mil. lei.

Din valoarea totală a *datoriilor întreprinderilor de stat*, datoriile privind plățile de bază au constituit 46,6 mil. lei, datoriile aferente penalităților - 22,3 mil. lei, iar datoriile privind amenzile - 0,9 mil. lei (tabelul 5.1).

Tabelul 5.1

Sinteza datoriilor întreprinderilor de stat față de bugetul public național la situația din 31.12.2023

mil. lei

Verigile sistemului bugetar:	Inclusiv:			Total pe bugete
	plăți de bază	penalități	amenzi	
Bugetul de stat	13,8	9,6	0,9	24,3
Bugetele unităților administrativ-teritoriale	7,6	1,8	-	9,4
Bugetul asigurărilor sociale de stat	18,9	8,9	-	27,8
Fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală	6,3	2,0		8,3
TOTAL	46,6	22,3	0,9	69,8

După cum se observă, cele mai mari datorii ale întreprinderilor de stat (27,8 mil. lei) au fost înregistrate față de bugetul asigurărilor sociale de stat, din care 18,9 mil. lei reprezintă datorii aferente plăților de bază și 8,9 mil. lei datorii aferente penalităților.

Totodată, datorii ale întreprinderilor de stat (24,3 mil. lei) reprezintă datorii față de bugetul de stat, iar din valoarea acestora 13,8 mil. lei reprezintă datorii aferente plăților de bază și 9,6 mil. lei sunt datorii aferente penalităților. La fel, întreprinderile de stat înregistrează datorii privind amenzile față de bugetul de stat în mărime de 0,9 mil. lei.

Cele mai mari datorii din *suma totală a datoriilor întreprinderilor de stat* se înregistrează la Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - 20,5 mil. lei (sau 29,4% din datoriile totale), de asemenea Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - 20,2 mil. lei (sau 28,9%), Î.S. „Brănești” - 17,2 mil. lei (sau 24,6%), Î.S. „Stația de Stat pentru Încercarea Mașinilor - 2,4 mil. lei (sau 3,4%), Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ungheni” - 1,5 mil. lei (sau 2,1%), Î.S. Sanatoriul-Preventoriu de bază „Constructorul” - 1,4 mil. lei (sau 2,0% din total datorii), Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Bender” - 1,0 mil. lei (sau 1,4%), Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Centru” din Ungheni – circa 1,0 mil. lei (sau 1,4%) și Î.S. pentru Silvicultură „Comrat” - 0,4 mil. lei (sau 0,4%).

În partea ce ține de *societățile comerciale*, se menționează că, din valoarea totală a datoriilor de 1,8 mil. lei, datoriile aferente plăților de bază au constituit 1,3 mil. lei, iar datoriile privind penalitățile au constituit 0,5 mil. lei. Societățile comerciale nu înregistrează per total datorii privind amenzile aferente impozitelor, taxelor și altor plăți la bugetul public național.

Cele mai mari datorii ale societăților comerciale sunt față de bugetul asigurărilor sociale de stat ce constituie 0,9 mil. lei, acestea sunt reprezentate de datorii aferente plăților de bază în mărime de 0,5 mil. lei și 0,4 mil. lei - penalități.

Sinteza datoriilor societăților comerciale față de bugetul public național la situația din 31.12.2022

mil. lei

Verigile sistemului bugetar:	Inclusiv:			Total pe bugete
	plăți de bază	penalități	amenzi	
Bugetul de stat	0,4	-	-	0,4
Bugetele unităților administrativ-teritoriale	0,2	-	-	0,2
Bugetul asigurărilor sociale de stat	0,5	0,4	-	0,9
Fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală	0,2	0,1	-	0,3
TOTAL	1,3	0,5	-	1,8

Din suma totală a datoriilor societăților comerciale, cele mai considerabile datorii au fost înregistrate de S.A. Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaaparar” (1,1 mil. lei sau 61,1% din total datorii) și S.A. „Hotel Chișinău” (0,4 mil. lei sau 22,2%).

De asemenea, conform datelor Serviciului Fiscal de Stat, în anul 2023, entitățile cu capital integral sau majoritar de stat au efectuat *achitări la bugetul public național* în cuantum total de 3471,2 mil. lei, acestea cuprinzând achitățile efectuate de întreprinderile de stat – 1487,1 mil. lei și achitățile efectuate de către societățile comerciale – 1984,1 mil. lei.

Cele mai mari *achitări ale întreprinderilor de stat* au fost efectuate în bugetul asigurărilor sociale de stat, unde au fost transferate impozite și taxe în mărime de 611,7 mil. lei, în bugetul de stat – 497,2 mil. lei, în fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală – 221,8 mil. lei, iar în bugetul unităților administrativ-teritoriale – 156,4 mil. lei.

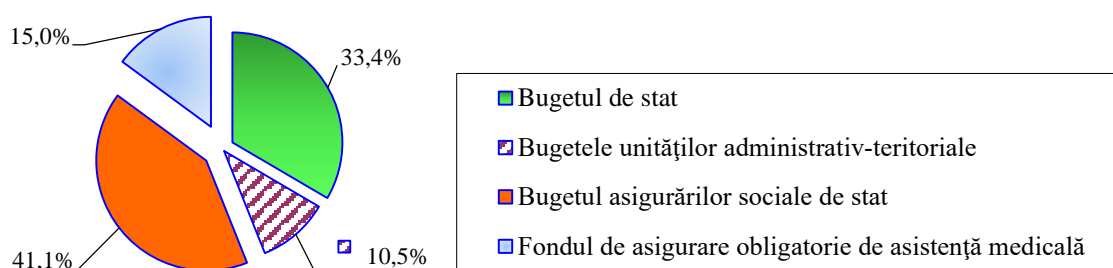
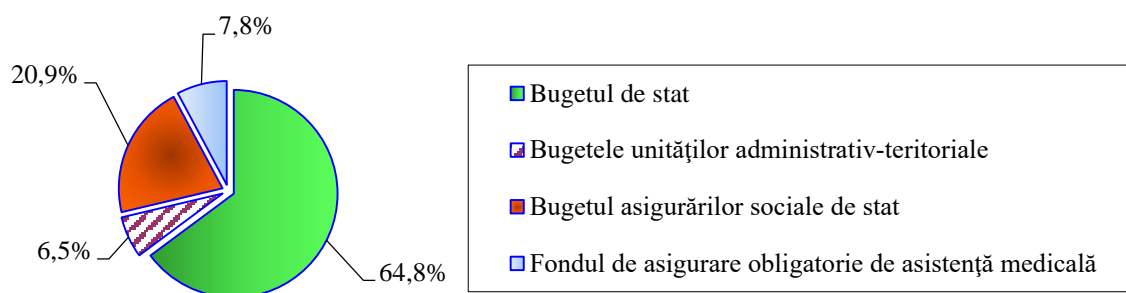

Figura 5.1. Structura achităților impozitelor și taxelor în bugetul public național de către întreprinderile de stat, pentru anul 2023

Cu privire la *achitățile societăților comerciale în bugetul public național*, se enunță că acestea au transferat către bugetul de stat - 1286,5 mil. lei; către bugetul asigurărilor sociale de stat – 414,3 mil. lei; către fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală – 155,0 mil. lei și către bugetele unităților administrativ-teritoriale – 128,3 mil. lei.

Figura 5.2. Structura impozitelor și taxelor în bugetul public național de către societățile comerciale, pentru anul 2023

De asemenea, conform legislației în vigoare, entitățile cu capital integral sau majoritar de stat beneficiază de *înlesniri și facilități fiscale la plata principalelor tipuri de impozite*.

În anul 2023, *întreprinderile de stat au beneficiat de înlesniri și facilități fiscale la plata unor impozite și taxe* în mărime de 29225,9 mii. lei, inclusiv:

- 27123,6 mii. lei la plata impozitului pe bunurile imobiliare, în conformitate cu prevederile art. 282, 283, 284 ale Codului Fiscal și prevederile Legii nr.1056/2000 pentru punerea în aplicare a titlului VI al Codului Fiscal;

- 2101,6 mii. lei la plata taxei pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova;

- la plata taxei pentru apă suma este nesemnificativă în mărime de 0,7 mii. lei, acordate în conformitate cu prevederile art.306 al Codului Fiscal și prevederile Legii nr.68/2005 pentru punerea în aplicare a titlului VIII al Codului Fiscal și acordate în conformitate cu prevederile art.343 al Codului Fiscal și prevederile Legii nr.317/2006 pentru punerea în aplicare a titlului IX al Codului Fiscal, la plata taxei pentru folosirea spațiilor subterane în scopul desfășurării activității de întreprinzător, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile de asemenea nu au fost acordate înlesniri conform prevederilor art.325-329 al Codului Fiscal și prevederilor Legii nr.60/2020 privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative.

Suma înlesnirilor și facilităților fiscale acordate societăților comerciale la principalele tipuri de impozite pe parcursul anului 2023 a fost nesemnificativă și constituie în total 4173,0 mii. lei, inclusiv:

- suma înlesnirilor și facilităților fiscale la plata impozitului pe bunurile imobiliare în conformitate cu prevederile art. 282, 283, 284 ale Codului Fiscal și prevederile Legii nr.1056/2000 pentru punerea în aplicare a titlului VI al Codului Fiscal este nesemnificativă - de 0,3 mii. lei;

- 2,0 mii. lei la plata taxei pentru apă, acordate în conformitate cu prevederile art.306 al Codului Fiscal și prevederile Legii nr.68/2005 pentru punerea în aplicare a titlului VIII al Codului Fiscal și acordate în conformitate cu prevederile art.343 al

Codului Fiscal și prevederile Legii nr.317/2006 pentru punerea în aplicare a titlului IX al Codului Fiscal;

- 4170,7 mii. lei la plata taxei pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova.

Pe lângă acestea, în temeiul prevederilor art.96, 103 și 104 al Codului Fiscal, în anul 2023 *entitățile cu capital de stat au efectuat livrări de mărfuri și servicii scutite de taxa pe valoarea adăugată (TVA), livrări de mărfuri și servicii la cota redusă a TVA și livrări de mărfuri și servicii la cota „0” a TVA.*

Astfel, *livrările de mărfuri, servicii la cota redusă a TVA efectuate de întreprinderile de stat* au înregistrat în anul 2023 valoarea de 404,5 mil. lei. Cele mai considerabile livrări de mărfuri și servicii la cota redusă a TVA au fost înregistrate de, Î.S. pentru Silvicultură „Hîncești-Silva” - 31,3 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Edineț” - 27,7 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Călărași” - 26,4 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Șoldănești” - 26,3 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Chișinău” - 26,0 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Soroca” - 25,2 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Tighina” - 23,6 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Silva - Sud” - 22,4 mil. lei, Î.S. Silvo - Cinegetica „Strășeni” - 21,2 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Glodeni” - 20,8 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Nisporeni-Silva” - 18,3 mil. lei, Î.S. Silvo - Cinegetica „Cimișlia” - 18,2 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Centru” din Ungheni -14,6 mil. lei.

Valoarea livrărilor de mărfuri și servicii la cota redusă a TVA, efectuate de societățile comerciale a înregistrat 10254,4 mil. lei, dintre care cele mai considerabile au fost înregistrate de S.A. „Energocon” - 9755,9 mil. lei, S.A. „Franzețuța” - 434,1 mil. lei, S.A. „Sanfarm-Prim” - 55,4 mil. lei, S.A. „Moldtelecom” - 2,4 mil. lei, S.A. „Termoelectrica” - 1,7 mil. lei și S.A. „Drumuri -Strășeni” - 1,4 mil. lei.

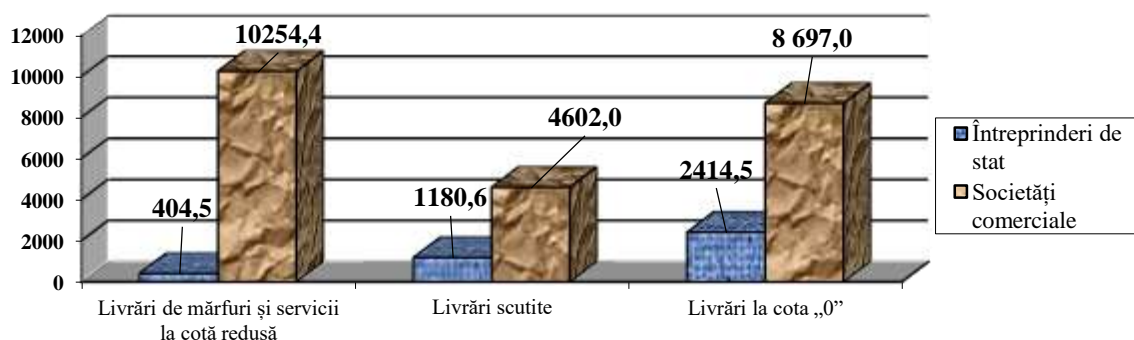
Totodată, *valoarea livrărilor de mărfuri și servicii scutite de TVA ale întreprinderilor de stat* constituie 1180,6 mil. lei, cele mai semnificative înregistrându-se la Î.S. „Poșta Moldovei” - 510,9 mil. lei, Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” - 306,8 mil. lei, Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” - 49,2 mil. lei, Î.S. „Moldelectrica” - 155,8 mil. lei, Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională” - 38,8 mil. lei, Î.S. „Combinatul Poligrafic” - 14,5 mil. lei, Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - 14,4 mil. lei, Î.S. Sanatoriul-Preventoriu de bază „Constructorul” - 12,7 mil. lei, Î.S. „Centrul de Medicină al Aviației Civile” - 13,2 mil. lei, Î.S. Întreprinderea Editorial-Poligrafică „Știința” - 15,8 mil. lei și Î.S. „Editura Universul” - 9,2 mil. lei, Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA” - 7,1 mil. lei, Î.S. Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală” - 6,3 mil. lei și Î.S. Direcția Servicii pentru Corpul Diplomatic - 5,8 mil. lei.

Referitor la *societățile comerciale*, se enunță că, acestea au înregistrat, în anul 2023, *livrări de mărfuri și servicii scutite de TVA* în sumă de 4602,0 mil. lei, dintre

care cele mai considerabile livrări scutite de TVA au fost înregistrate de S.A. „EnergoCom” – 4615,5 mil. lei, S.A. „Moldtelecom” – 2,0 mil. lei, S.A. Uzina de tractoare „Tracom” - 1,4 mil. lei, și S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” - 0,5 mil. lei.

În partea ce ține de *livrările la cota „0” a TVA a întreprinderilor de stat*, se enunță că valoarea acestora, în anul 2023 constituie 2414,5 mil. lei, cuantumurile cele mai mari fiind înregistrate la Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - 874,8 mil. lei, Î.S. „Moldelectrica”- 283,4 mil. lei, Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” - 372,3 mil. lei, Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” - 604,3 mil. lei, Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA” - 179,4 mil. lei, Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” - 35,4 mil. lei, Î.S. Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală” - 11,7 mil. lei, Î.S. Combinatul de vinuri de calitate „Mileștii Mici” - 10,2 mil. lei și Î.S. Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” - 10,1 mil. lei.

În aceeași perioadă analizată, *societățile comerciale au beneficiat de livrări de mărfuri și servicii la cota „0” a TVA* în sumă totală de 8697,0 mil. lei, dintre care cele mai semnificative sunt înregistrate de S.A. „Termoelectrica” - 3702,1 mil. lei, S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” – 1734,4 mil. lei, S.A. „EnergoCom” - 2355,4 mil. lei, S.A. „CET-Nord” - 591,8 mil. lei, S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” - 142,4 mil. lei, S.A. „Franzețuța” - 98,7 mil. lei, S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” - 53,5 mil. lei și S.A. „Barza Albă” - 16,2 mil. lei.

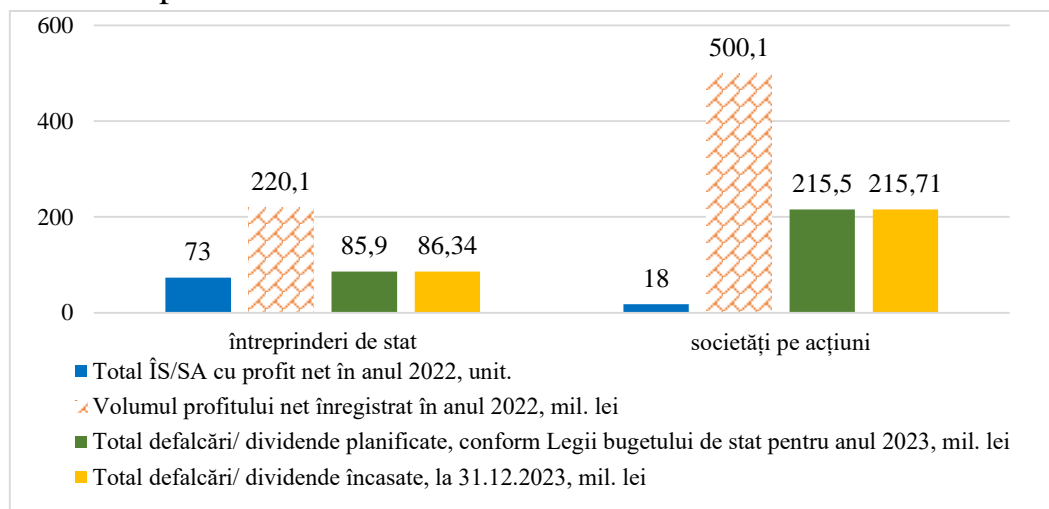
Figura 5.3. Livrări a mărfurilor și serviciilor de către întreprinderile de stat și societățile comerciale în anul 2023, scutite de TVA, la cota redusă a TVA și la cota „0” a TVA, mil. lei

Potrivit, rectificărilor la Legea bugetului de stat pe anul 2023 nr.359/2022, adoptate prin Legea nr.295/2023, pentru rezultatele obținute în anul 2022, entitățile urmau să transfere în anul 2023 defalcări și dividende în bugetul de stat în sumă de 85,9 mil. lei și respectiv 215,5 mil. lei (total – 301,4 mil. lei).

Conform datelor Trezoreriei de Stat, pentru rezultatele obținute în anul 2022, întreprinderile de stat au transferat, la situația din 31.12.2023, la bugetul de stat defalcări în mărime de 86,336 mil. lei (rata îndeplinirii fiind de 100,5%), iar societățile pe acțiuni au transferat dividende în mărime de 215,706 mil. lei (rata

îndeplinirii fiind de 100,1%).

În contextul celor expuse, se menționează că rata îndeplinirii la categoria indicatorilor „de eficiență” ce vizează nivelul vărsării în bugetul de stat a dividendelor și defalcărilor în total, la situația din 31.12.2023, constituie 100,2% sau cu 0,2% mai mult față de suma aprobată potrivit rectificărilor la Legea bugetului de stat pe anul 2023 nr.359/2022, adoptată prin Legea nr.295/2023 privind modificarea Legii bugetului de stat pentru anul 2023.

Figura 5.4. Analiza mărimii defalcărilor/ dividendelor achitate de întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni în bugetul de stat

Conform datelor Trezoreriei de Stat, **cele mai mari defalcări/ dividende** din profitul net obținut în anul 2022 au fost transferate în anul 2023 de către:

➤ **defalcări:**

1. Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” - 51,2 mil. lei;
2. Î.S. „Nodul Hidroenergetic „Costești” - 6,3 mil. lei;
3. Î.S. „Portul Fluvial Ungheni” - 4,2 mil. lei;
4. Î.S. Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici - 1,6 mil. lei;
5. Î.S. pentru Silvicultură din „Edineț” - 1,7 mil .lei;
6. Î.S. pentru Silvicultură din „Șoldănești” - 1,6 mil .lei;
7. Î.S. „Administrația de Stat Drumuri” - 1,5 mil. lei;
8. Î.S. Institutul de Geodezie, Prospecțiuni Tehnice și Cadastru „INGEOCAD” - 1,4 mil lei;
9. Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” -1,3 mil. lei;
10. Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Sud” Cahul” - 1,2 mil. lei
11. Î.S. „Direcția pentru exploatarea imobilului” - 1,2 mil. lei;

➤ **dividende:**

1. S.A. „Loteria Națională a Moldovei” – 85,1 mil. lei;
2. S.A. „Energocom” – 71,2 mil. lei;
3. S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord” – 34,7 mil. lei;
3. S.A. „Moldtelecom” – 18,6 mil. lei;

4. S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” – 2,7 mil. lei;

5. S.A. „Barza Albă” - 2,5 mil. lei.

Suplimentar, potrivit Legii bugetului de stat pentru anul 2024, nr.418/2023, pentru rezultatele obținute în anul 2023 de către întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni cu capital de stat, au fost prevăzute venituri ce urmează a fi încasate la bugetul de stat sub formă de defalcări și dividende în sumă de 31,0 mil. lei și respectiv 140,900 mil. lei (total – 171,9 mil. lei).

În acest context atenționăm că conform datelor Trezoreriei de Stat, pentru rezultatele obținute în anul 2023, întreprinderile de stat au transferat, la situația din **25.08.2024**, la bugetul de stat defalcări în mărime de 150,611 mil. lei, rata îndeplinirii fiind de 125,5% și dividende în mărime de 241,618 mil. lei, rata îndeplinirii fiind de 133,6%, corespunzător cu un total de 392,229 mil. lei (130,4%) față de sumele aprobate prin Legea nr.205/2024 pentru modificarea Legii bugetului de stat pentru anul 2024 nr.418/2023.

Totodată, urmează să remarcăm că potrivit modificărilor efectuate prin Legea 70/2023 pentru modificarea unor acte normative la Legea nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni și la Legea 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, termenul-limită de achitare în bugetul de stat a dividendelor/ defalcărilor este 30 august inclusiv.

Cele mai mari defalcări/ dividende din profitul net obținut în anul 2023 au fost transferate în anul 2024 de către:

➤ **defalcări:**

1. Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” – 105,6 mil. lei;

2. Î.S. „Nodul Hidroenergetic „Costești” – 19,7 mil. lei;

3. Î.S. „Portul Fluvial Ungheni” – 11,9 mil. lei;

4. Î.S. Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici- 1,6 mil. lei;

5. Î.S. „Administrația de Stat a Drumuri” - 1,3 mil. lei;

6. Î.S. „Direcția pentru exploatarea imobilului” – 1,2 mil. lei;

➤ **dividende:**

4. S.A. „Loteria Națională a Moldovei” – 138,3 mil. lei;

5. S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord” – 44,0 mil. lei;

3. S.A. „Moldtelecom” – 44,6 mil. lei;

4. S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” – 8,0 mil. lei;

5. S.A. „Franzeluța”- 3,8 mil. lei;

6. S.A. „Drumuri-Soroca” – 2,3 mil. lei.

În contextul celor expuse, urmează să atenționăm că potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.558/2024 cu privire la reorganizarea Societății pe Acțiuni Barza Albă” prin fuziunea (absorbția) Societății pe Acțiuni „Aroma”, a fost acceptată scutirea de plata dividendelor în bugetul de stat, aferente anului de gestiune 2023, pentru Societății pe Acțiuni „Barza Albă” în mărime de 2 191 481,25 lei.

Suplimentar, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.559/2024 cu privire la scutirea unor societăți comerciale de la plata dividendelor aferente profitului net obținut în anul 2023, *a fost acceptă scutirea de la plata dividendelor aferente profitului net obținut în anul 2023 pentru S.A. „Sanfarm-Prim” în sumă de 2 146 302,87 lei și pentru C.I.E. „Moldexpo” S.A. în sumă de 734 935,50 lei.*

Totodată, potrivit noilor prevederi în art.5 alin.(1¹) din Legea nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, aprobate prin Legea nr.70/2023 pentru modificarea unor acte normative, *cuantumul defalcărilor în buget din profitul net nu poate depăși cuantumul profitului net de la sfârșitul perioadei de gestiune plus profitul nerepartizat al anilor precedenți, minus orice pierdere din anii precedenți și minus sumele depuse în capitalul de rezervă în conformitate cu prezenta lege și statutul întreprinderii.* Datorit acestui fapt, fondatorul Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” *a acceptat decizia Consiliului de administrație al întreprinderii privind neachitarea defalcărilor în bugetul de stat în mărime de 18,3 mil. lei din profitul net obținut de întreprindere în anul 2023 în mărime de 36,6 mil. lei și îndreptarea acestei sume la acoperirea pierderilor din anii precedenți.*

Concomitent, conform prevederi pct.1, sbpct.5) lit.a) din Hotărârea Guvernului nr.110/2011 cu privire la unele aspecte ce țin de repartizarea profitului net anual al societăților pe acțiuni cu cotă de participare a statului și al întreprinderilor de stat, de către Adunarea extraordinară a acționarilor S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” a fost aprobată decizia privind repartizarea profitului net obținut de către întreprindere în anul 2023 în mărime de 249,7 mil. lei, conform Procesului - verbal nr.2 din 28.08.2024, în modul următor: 22,8957% - la acoperirea pierderilor din anii precedenți, 77,1043% - pentru investirea în dezvoltarea întreprinderii.

La fel, conform prevederilor pct.1, sbpct.5) lit.a) din Hotărârea Guvernului nr.110/2011 de către Adunarea extraordinară a acționarilor S.A. „CET Nord” a fost aprobată decizia privind repartizarea profitului net obținut în anul 2023 în mărime de 45,6 mil. lei, la acoperirea pierderilor din anii precedenți, care la moment constituie - 151,0 mil. lei.

VI. Rezultatele monitoringului financiar al activității întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, aflate în procedură de insolvabilitate/ lichidare

Conform informației incluse în Registrul Patrimoniului Public ținut de Agenția Proprietății Publice, din Lista totală a întreprinderilor de stat, 42 întreprinderi de stat se află în procedură de insolvabilitate/lichidare. Din numărul total al întreprinderilor de stat în procedură de insolvabilitate/lichidare, doar *17 întreprinderi de stat au prezentat Biroului Național de Statistică situațiile financiare*, în modul stabilit.

Corespunzător, din Lista totală a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, 12 societăți comerciale se află în procedură de insolvabilitate/

lichidare. Din numărul total al societăților comerciale în procedură de insolabilitate/ lichidare, 5 societăți au prezentat situațiile financiare Biroului Național de Statistică, în modul stabilit.

Prin urmare, în tabelul 6.1, a fost prezentată o sistematizare a principalilor indicatori economici înregistrați de către entitățile economice aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare, care au prezentat situațiile financiare în modul stabilit.

Tabelul 6.1

**Indicatorii economici generalizați aferenți activității
întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, aflate în procedură de
insolabilitate/ lichidare**

mil. lei

Total	Întreprinderi de stat (17)			Societăți comerciale (5)			TOTAL
	01.01.2023	31.12.2023	abaterea	01.01.2023	31.12.2023	abaterea	la 31.12.2023
1	2	3	4=3-2	5	6	7=6-5	8=3+6
Active	670,2	673,9	+3,7	260,8	254,6	-6,2	928,5
Capital propriu	274,3	254,1	-20,2	133,9	128,2	-5,7	382,3
Capital social și neînregistrat	235,8	233,4	-2,4	241,9	241,9	-	475,3
Creanțe și alte active (imobilizate și circulante)	335,3	356,2	+20,9	32,6	33,5	+0,9	389,7
Datorii (pe termen lung, curente)	395,9	419,8	+23,9	126,8	126,3	-0,5	546,1
Venituri din vânzări (2022/ 2023)	79,3	72,2	-7,1	25,8	28,7	+2,9	100,9
Costul vânzărilor (2022/ 2023)	64,2	63,8	-0,4	9,9	11,0	+1,1	74,8
Cheltuieli din activitatea operațională, alte decât costul vânzărilor (2022/ 2023)	42,0	28,6	-13,4	26,7	32,5	+5,8	61,1
Profit net (pierderi nete) (2022/ 2023), din care:	-14,1	-14,5	-0,4	2,6	-4,9	-7,5	-9,6
<i>Cu profit</i>	3	2	-1	4	2	-2	4
<i>Cu pierderi</i>	14	15	+1	1	3	+2	18

Astfel, se menționează că, potrivit situațiilor financiare ale întreprinderilor de stat și societăților comerciale aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare:

1. *cele mai mari active*, la situația din 31.12.2023, sunt înregistrate de Î.S. interraională de stat „Acva-Nord” 281,8 mil. lei, S.A. „Aroma” - 96,7 mil. lei, S.A. „RAUT” - 89,8 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ștefan-Vodă” - 72,2 mil. lei, Î.S. „Gările și Stațiile Auto” - 46,3 mil. lei, Î.S. „Moldaeroservice” - 64,6 mil. lei, S.A. „Vinuri Ialoveni” - 46,3 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Cahul” - 35,3 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Chișinău” - 29,7 mil. lei, Î.S. „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Stăuceni - 50,0 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Bălți” - 16,7 mil. lei, S.A. „Combinatul de produse cerealiere din Chișinău” - 15,3 mil. lei, Î.S. Uzina de bijuterii din Chișinău „Giuvaer” - 15,5 mil. lei și Î.S. „Serviciul Asistență Beneficiari la Obiectele Sociale” - 13,1 mil. lei;

2. din 17 întreprinderi analizate 7 întreprinderi (sau 41,2%) au înregistrat atât la 01.01.2023 cât și la 31.12.2023 *capital propriu (active nete) negativ*, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Codru”, Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală Petricani”, Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală Stăuceni”, Î.S. „ - 15,5 mil. lei și

Î.S. „Serviciul Asistență Beneficiari la Obiectele Sociale”, Î.S. Uzina de bijuterii din Chișinău „Giuvaier”, Î.S. „Combinatul de Produse Alimentare din Bălți” și Î.S. pentru cercetarea în selecție și hibridarea suinelor „Moldsuinhibrid”, de asemenea cel mai mare capital propriu negativ fiind înregistrat de Î.S. Uzina de bijuterii din Chișinău „Giuvaier” - 25,1 mil. lei;

Totodată, din 5 societăți comerciale, o societate (sau 20,0%) a înregistrat atât la 01.01.2023 cât și la 31.12.2023 *capital propriu (patrimoniul net) negativ* fiind înregistrat de S.A. „Combinatul de produse cerealiere din Chișinău” de 13,3 mil. lei;

3. *cele mai mari creanțe pe termen lung și alte active immobilizate* sunt înregistrate de Î.S. Gările și Stațiile Auto” în mărime de 32,8 mil. lei, iar la societăți comerciale acestea sunt ne semnificative;

4. *cele mai mari creanțe curente și alte active circulante*, la situația din 31.12.2023, sunt înregistrate de Î.S. interraională de stat „Acva-Nord” - 262,2 mil. lei, Î.S. Gările și Stațiile Auto” - 13,5 mil. lei, Î.S. Serviciul Asistență Beneficiari la Obiectele Sociale” - 12,0 mil. lei, S.A. „Aroma” - 8,5 mil. lei, S.A. Combinatul de produse cerealiere „Chișinău” - 7,4 mil. lei, S.A. „Livsercom” - 6,6 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală din Stăuceni” - 6,2 mil. lei, S.A. „Vinuri Ialoveni” - 5,8 mil. lei și Î.S. Stațiunea didactică experimentală „Chetrosu” - 5,5 mil. lei;

5. *majoritatea datoriilor* la situația din 31.12.2023, sunt formate din datorii curente – 496,3 mil. lei, din care: datorii curente întreprinderilor de stat - 372,6 mil. lei, iar societăților comerciale - 123,7 mil. lei. Cele mai mari datorii curente sunt înregistrate de: Î.S. interraională de stat „Acva-Nord” - 167,0 mil. lei, Î.S. „Moldaeroservice” - 11,5 mil. lei, Î.S. „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Stăuceni” - 35,8 mil. lei, Î.S. Uzina de bijuterii din Chișinău „Giuvaier” - 34,3 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Chișinău” - 18,4 mil. lei, Î.S. „Combinatul de Produse Alimentare din Bălți” - 17,6 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Codru” - 13,2 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală din Stăuceni” - 13,5 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Bălți” - 11,0 mil. lei. La societățile comerciale, cele mai mari datorii curente sunt înregistrate de S.A. „Vinuri Ialoveni” - 39,8 mil. lei, S.A. „Aroma” - 41,1 mil. lei, S.A. „Combinatul de produse cerealiere din Chișinău” - 28,6 mil. lei, S.A. „RAUT” - 14,8 mil. lei și S.A. „Livservcom” - 4,6 mil. lei;

6. în anul 2023, din 17 întreprinderi de stat și 5 societăți comerciale, 4 întreprinderi de stat și corespunzător o societate *nu înregistrează venituri din vânzări*;

7. *cele mai mari venituri din vânzări* în anul 2023 sunt înregistrate de Î.S. interraională de stat „Acva-Nord” - 52,7 mil. lei), S.A. „Aroma” - 20,0 mil. lei, Î.S. „Stațiunea didactică experimentală „Chetrosu” - 13,7 mil. lei, S.A. „Vinuri Ialoveni” - 5,6 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Bălți” - 1,2 mil. lei, Î.S.

„Stațiunea Didactico-Experimentală din Stăuceni” - 1,1 mil. lei și Î.S. „Moldaeroservice” și Î.S. pentru Silvicultură din „Taraclia” - a câte 0,7 mil. lei;

8. din 17 întreprinderi analizate 15 întreprinderi de stat (sau 88,2%) au înregistrat pierderi din activitatea operațională. La fel se atestă că, din 5 societăți comerciale aflate în procedură de insolvență/ lichidare analizate 3 societăți (sau 60,0%) în anul 2023 înregistrează pierderi din activitatea operațională;

9. în anul 2023, din 17 întreprinderi de stat, 15 întreprinderi de stat au generat pierderi nete și 2 întreprinderi de stat au obținut profit net. Totodată, se atestă că 2 întreprinderi de stat care în anul 2023 au generat pierderi nete, în anul 2022 au înregistrat profit net.

În același timp, 3 societăți comerciale au generat în anul 2023 pierderi nete, iar 2 societăți comerciale au obținut profit net.

10. *cele mai mari pierderi nete* sunt înregistrate de Î.S. interrațională de stat „Acva-Nord” - 5,1 mil. lei, Î.S. „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Stăuceni” - 1,8 mil. lei, Î.S. „Moldaeroservice” - 1,7 mil. lei, Î.S. „Stațiunea didactica experimentală „Chetrosu” - 1,5 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Bălți” - 1,4 mil. lei, Î.S. Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Cahul - 1,3 mil. lei, Î.S. Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ștefan-Vodă - 1,0 mil. lei și S.A. „Aroma” - 0,8 mil. lei.

De altfel, *cele mai mari profituri nete* sunt înregistrate de S.A. „Vinuri Ialoveni” - 2,9 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală din „Stăuceni” - 0,7 mil. lei și S.A. Stațiunea Tehnologică de Irigare din „Chișinău” - 0,3 mil. lei.

Concomitent, se menționează că, potrivit datelor privind *fluxul și soldul împrumuturilor interne*, generalizată în temeiul Regulamentului privind raportarea datoriei sectorului public, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1136/2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, întreprinderile de stat și societățile comerciale aflate în procedură de insolvență/ lichidare, care au contractat credite de la băncile comerciale pe o perioadă de un an și mai mare, au înregistrat în total, la situația din 31.12.2023, un sold al împrumuturilor în volum de 37,4 mil. lei, care în total reprezintă stocul de arierate - suma restantă ce nu a fost achitată conform contractelor încheiate.

Tabelul 6.2

Informația privind soldul împrumuturilor interne, la situația din 31.12.2023, ale întreprinderilor de stat și societăților comerciale aflate în procedură de insolvență/ lichidare

Nr.	Debitorul	Sold la 31.12.2022, mil. lei	Sold la 31.12.2023, mil. lei	Abaterea, +/-	Stoc de arierate, mil. lei
1.	S.A. „Aroma” (procedura planului)	18,3	18,3	-	18,3
2.	Î.S. „Moldresurse”	71,5	-	-71,5	-
3.	S.A. „Vinuri-Ialoveni”	10,0	10,0	-	10,0
4.	Î.S. Uzina de bijuterii din Chișinău „Giuvaier”	7,9	7,3	-0,6	7,3
5.	Î.S. Stațiunea Didactico-Experimentală „Codru”	1,8	1,8	-	1,8
	Total	109,5	37,4	-72,1	37,4

În același timp, urmează să menționăm că de către Î.S. „Moldresurse” a fost achitat soldul împrumuturilor interne în mărime de 71,5 mil. lei, care ulterior a fost radiat din Registrul patrimoniului public.

În contextul celor expuse, se evidențiază că neachitarea obligațiilor față de instituțiile financiare pe creditele interne și externe, precum și cele acordate sub garanția statului creează o situație dificilă privind independența financiară a entităților economice. Totodată, neachitarea obligațiilor pe creditele acordate sub garanția statului, precum și cele recreditate generează riscuri fiscale (financiare) de stingere a datoriilor din contul surselor bugetului de stat.

Suplimentar, se menționează că conform datelor Serviciului Fiscal de Stat, în anul 2023, entitățile cu capital integral sau majoritar de stat aflate *în procedură de insolvabilitate/lichidare* au efectuat *achitări la bugetul public național* în cuantum total de 26,7 mil. lei, din care: achitări efectuate de întreprinderile de stat – 9,2 mil. lei și achitări efectuate de către societățile comerciale – 17,5 mil. lei.

Tabelul 6.3

Sinteza achitărilor și datoriilor entităților cu capital integral sau majoritar de stat aflate în procedură de insolvabilitate/ lichidare, față de bugetul public național

mil. lei

Tipul entității	ACHITĂRI, la 31.12.2023					DATORII, la 31.12.2023				
	bugetul de stat	bugetul unităților administrativ-teritoriale	bugetul asigurărilor sociale de stat	fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală	Total	bugetul de stat	bugetul unităților administrativ-teritoriale	bugetul asigurărilor sociale de stat	fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală	Total
Întreprinderi de stat	0,8	1,9	4,6	1,9	9,2	62,4	24,8	8,6	4,0	99,8
Societăți comerciale	12,1	0,9	3,1	1,4	17,5	1,1	0,1	2,2	-	3,4
TOTAL	12,9	2,8	7,7	3,3	26,7	63,5	24,9	10,8	4,0	103,2

În același timp, se atestă că, la situația din 31.12.2023, întreprinderile de stat și societățile comerciale prenotate aveau înregistrate *datorii privind impozitele și taxele* față de bugetul public național în mărime totală de 103,2 mil. lei, inclusiv: datorii ale întreprinderilor de stat – 99,8 mil. lei și datorii ale societăților comerciale – 3,4 mil. lei (tabelul 6.3). Cele mai mari datorii s-au înregistrat la: Î.S. interraională de stat „Acva-Nord” - 74,0 mil. lei, Î.S. „Combinatul de produse alimentare din Bălți” - 8,7 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Codru” - 6,3 mil. lei, S.A. „Stadionul Republican” - 2,2 mil. lei, S.A. „Moldaerosevice” - 1,9 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Bălți” - 1,6 mil. lei și Î.S. „Mina de piatră Mileștii Mici” - 1,5 mil. lei.

VII. Informația privind auditul extern și inspectarea financiară

Cu referire la inspectarea financiară a activității economico-financiare a entităților economice cu proprietate de stat, se menționează că pe parcursul anului 2023, Inspectoratul Control Financiar de Stat a efectuat:

- 4 inspectări tematiche la întreprinderile de stat;
- 10 inspectări complexe la întreprinderile de stat;
- 10 inspectări complexe la societățile comerciale cu cota statului
- 1 inspectare tematică la societatea comercială cu cota statului.

Lista entităților cu capital de stat care au fost supuse inspectării financiare în anul 2023 se prezintă în anexa nr. 6.1.

Suplimentar, în conformitate cu programul de activitate al anului 2023, Inspectoratul Control Financiar de Stat a efectuat inspectări financiare la 2 societăți pe acțiuni în proces de insolvență, după cum urmează: inspectie financiară complexă la S.A. „Vinuri Ialoveni” și la S.A. „Aroma”.

În cadrul inspectărilor financiare au fost depistate iregularități și încălcări ale legislației în vigoare din domeniul financiar-contabil, precum și în domeniul retribuirii muncii. Dintre cele mai frecvente încălcări se remarcă:

- atribuirea unor cheltuieli și costuri la cheltuieli ordinare și necesare a întreprinderii, care nu țin de activitatea de antreprenariat, ce duc la micșorarea profitului și diminuarea defalcărilor în bugetul de stat (cheltuieli legate de amortizarea și de întreținerea mijloacelor de transport, cheltuieli legate de salarizare, admiterea cheltuielilor neregulate legate de sponsorizări și donații);

- nerespectarea cadrului normativ (obținerea veniturilor ilicite, au fost admise cheltuieli neîntemeiate);

- completarea neregulamentară a foilor de parcurs la mijloacele de transport;

- admiterea lipsurilor bunurilor materiale, precum și neînregistrarea în evidența contabilă a patrimoniului public;

- admiterea creanțelor cu termenul de prescripție expirat și nerecuperarea acestora în termenul stabilit de Codul Civil;

- neefectuarea la finele anului a inventarierii datoriilor și creanțelor, neasigurând astfel confirmarea veridicității datelor contabile și situațiilor financiare;

- ratarea veniturilor în urma neîncheierii contractelor pentru darea în arendă/locățune a patrimoniului public sau încheierii contractelor la prețuri diminuate comparativ cu cuantumul minim stabilit;

- lipsa activităților de monitorizare și coordonare a administrării patrimoniului în entități denotă deficiențe asupra gestionării eficiente și asigurării integrității;

- deficiențe privind gestionarea patrimoniului public transmis în folosință;

- încheierea acordurilor adiționale privind prelungirea termenelor de locățune a unor suprafețe ale activelor neutilizate, fără acordul prealabil al fondatorului;

- casarea bunurilor uzate raportate la mijloace fixe, în lipsa autorizației de casare din partea fondatorului;

- încălcări procedurale ce derivă din nivelul scăzut al controlului intern managerial;

- lipsa regulamentelor interne privind modalitatea de organizare și desfășurare a

achizițiilor de bunuri, materiale și servicii etc.

Despre acțiunile întreprinse întru înlăturarea încălcărilor depistate, entitățile urmează să informeze în scris Inspectoratul Control Financiar de Stat, în termenii prescriși în actele de control, cu prezentarea documentelor confirmative. De asemenea, rezultatele inspectărilor financiare sunt remise fondatorului/acționarului majoritar corespunzător al entității economice cu capital de stat, pentru întreprinderea măsurilor convenite conform competenței.

De asemenea, se comunică că art.11 alin. (1) al Legii nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală (în continuare Legii nr.246/2017) prevede că *situațiile financiare anuale ale întreprinderilor de stat sunt supuse auditului extern obligatoriu, iar situațiile financiare anuale ale întreprinderilor municipale sunt supuse auditului extern obligatoriu în cazul în care acestea fac parte din categoria entităților mijlocii, a entităților mari sau a entităților de interes public, în corespundere cu legislația contabilă*, precum și art. 88 alin. (1) al Legii nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni (în continuare Legii nr.1134/1997) care prevede că *auditul obligatoriu al situațiilor financiare anuale se efectuează la entitatea de interes public și la societatea în care cota statului depășește 50% din capitalul social*.

În această ordine de idei, s-a estimat că auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru *anul 2023*, în temeiul art.11 alin. (1) al Legii nr.246/2017 și art.88 alin.(1) din Legea nr.1134/1997, urmau a fi supuse 99 întreprinderi de stat și 31 societăți pe acțiuni cu capital integral sau majoritar de stat, care au fost supuse monitoringului economico-financiar efectuat de către Ministerul Finanțelor.

În același timp, conform art.3 alin.(1) al Legii contabilității și raportării financiare nr.287/2017 (în continuare Legii nr.287/2017), întreprinderea de stat sau societatea pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social care este entitate mare, face parte din categoria *entităților de interes public*.

La rândul său, potrivit prevederilor art.4 alin.(4) al Legii nr.287/2017, entitatea mare este entitatea care, la data raportării, depășește limitele a două dintre următoarele criterii:

- a) totalul activelor – 318000000 de lei;
- b) veniturile din vânzări – 636000000 de lei;
- c) numărul mediu al salariaților în perioada de gestiune – 250.

În acest sens, conform indicatorilor înregistrați la 31.12.2023, s-a estimat că auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru anul 2023 urmau a fi supuse inclusiv *14 entități de interes public* (din care: 5 întreprinderi de stat și 9 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social).

Astfel, menționăm că la situația din 25 august 2024, Ministerului Finanțelor au fost prezentate copiile rapoartelor de audit aferente situațiilor financiare pentru anul 2023 pentru 47 de entități, din care: 23 întreprinderi de stat și 24 societăți pe acțiuni.

Urmează să atenționăm, că din 24 societăți pe acțiuni - 8 societăți pe acțiuni corespund criteriilor de entitate de interes public (S.A. „Loteria Națională a Moldovei”, S.A. „Moldtelecom”, S.A. „CET-Nord”, S.A. „Franzeluța”, S.A. „Termoelectrica”, S.A. „Furnizarea Energiei Electrice- Nord”, S.A. „RED-Nord” și S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova”);

- iar din 23 întreprinderi de stat - numai 3 întreprinderi de stat corespund criteriilor de entitate de interes public (Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”, Î.S. „Moldelectrica” și Î.S. „Poșta Moldovei”).

În conformitate cu concluziile emise în rapoartele de audit recepționate de Ministerul Finanțelor se comunică că, pentru situațiile financiare la 13 întreprinderi de stat și 9 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social, a fost emisă opinia auditorului „fără rezerve”, iar pentru situațiile financiare la 10 întreprinderi de stat și 15 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social s-a emis opinia auditorului „cu rezerve”.

De asemenea, în contextul executării prevederilor art.7 alin.(2) lit.n) al Legii nr.246/2017 și art.68 alin.(6) al Legii nr.1134/1997, Ministerul Finanțelor prin scrisorile 17-04/321 din 06.08.2023 și 17-04/322 din 06.08.2023 a expediat Agenției Proprietății Publice și Agenției „Moldsilva” solicitarea privind prezentarea copiilor rapoartelor de audit pentru anul 2023, care până în prezent nu sunt prezentate ministerului.

Totodată, se estimează că auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru anul 2024, în temeiul art. 11 alin. (1) al Legii nr.246/2017 și art. 88 alin. (1) din Legea nr. 1134/1997, urmează a fi supuse 91 întreprinderi de stat și 30 societăți pe acțiuni cu capital integral sau majoritar de stat care sunt supuse monitoringului economico-financiar pentru anul 2023 efectuat de către Ministerul Finanțelor.

VIII. Concluzii și recomandări

Astfel, în rezultatul efectuării monitoringului financiar al activității economico-financiare în anul 2023 a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, în conformitate cu situațiile financiare anuale, datele privind datoria sectorului public, datele Serviciului Fiscal de Stat și Comisiei Naționale a Pieței Financiare, precum și datele Registrului patrimoniului public s-a constatat următoarele:

Valoarea totală a activelor întreprinderilor de stat s-a majorat în anul 2023 cu 3800,5 mil. lei, iar a societăților comerciale s-a diminuat cu 2232,6 mil. lei (cu excepția entităților aflate în procedură de insolvență/lichidare pentru care de asemenea valoarea totală a activelor întreprinderilor de stat s-a majorat în anul 2023 cu 3,7 mil. lei, iar a societăților comerciale s-a diminuat cu 6,2 mil. lei).

**Indicatorii economici generalizați aferenți activității
întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat***

mil. lei

Total	Întreprinderi de stat			Societăți comerciale			TOTAL
	01.01.2023	31.12.2023	abaterea	01.01.2023	31.12.2023	abaterea	la 31.12.2022
1	2	3	4=3-2	5	6	7=6-5	8=3+6
Active	31026,0	34826,5	+3800,5	31335,8	29103,2	-2232,6	63929,7
Capital propriu	19484,7	22381,2	+2896,5	19152,6	18550,9	-601,7	40932,1
Capital social și neînregistrat	5405,8	5465,2	+59,4	11715,6	10786,7	-928,9	16251,9
Total creanțe și alte active (imobilizate/circulante)	2898,0	2139,3	-758,7	7599,8	6720,4	-879,4	8859,7
Datorii (pe termen lung și curente)	11215,6	12331,7	+1116,1	12009,4	10423,6	-1585,8	22755,3
Venituri din vânzări (2022/ 2023)	4994,0	6046,3	+1052,3	28339,8	39954,6	+11614,8	46000,9
Costul vânzărilor (2022/ 2023)	4114,6	4631,6	+517,0	27702,4	38713,6	+11011,2	43345,2
Cheltuieli, alte decât costul vânzărilor (2022/2023)	1054,1	1418,4	+364,3	1301,2	1408,1	+106,9	2826,5
Rezultat total: profit net (pierderi nete) al perioadei de gestiune (2022/ 2023), din care:	-23,9	588,9	+612,8	54,6	497,6	+443,0	1086,5
<i>Cu profit</i>	219,6	774,0	+554,4	497,4	739,3	+241,9	1513,3
<i>Cu pierderi</i>	243,5	185,1	-58,4	442,8	241,7	-201,1	426,8
Achitățile impozitelor și taxelor în BPN (2022/ 2023)	1211,7	1487,1	+275,4	1471,5	1984,1	+512,6	3471,2
Datorii față de BPN	85,4	69,8	-15,6	1,5	1,8	+0,3	71,6
Dividende/defalcări încasate la bugetul de stat din profitul net obținut în 2022 (la situația din 31.12.2023)	86,336 (100,5% executat față de plan)			215,706 (100,1% executat față de plan)			302,042

*tabelul nu include datele întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat aflate în procedură de insolvență/ lichidare

Totodată, față de începutul anului 2023, valoarea capitalului propriu al întreprinderilor de stat s-a majorat cu 2896,5 mil. lei, iar a societăților comerciale s-a diminuat cu 601,7 mil. lei. Din numărul total al entităților monitorizate, 10 întreprinderi de stat înregistrează, la situația din 31.12.2023 valoare negativă a capitalului propriu (patrimoniului net), în partea ce ține de societățile comerciale nici una nu înregistrează valori negative ale capitalului propriu.

Potrivit datelor situației de profit și pierdere, întreprinderile de stat au înregistrat venituri din vânzări în mărime de 6046,3 mil. lei, cu 1052,3 mil. lei mai mult decât în anul precedent celui analizat, iar societățile comerciale au înregistrat venituri din vânzări în mărime de 39954,6 mil. lei, sau cu 11614,8 mil. lei mai mult față de anul 2022.

Cu toate acestea, se constată că în anul de gestiune, *întreprinderile de stat au înregistrat per total profit net din activitatea operațională* în valoare de 554,0 mil. lei, iar din alte activități au înregistrat profit în mărime de 142,8 mil. lei, fapt care a condiționat obținerea unui profit până la impozitare în sumă de 696,8 mil. lei (față de pierderea până la impozitare generată în anul 2022 în mărime de 1,5 mil. lei) și ca rezultat a fost înregistrat profit net a perioadei de gestiune în mărime de 558,9 mil. lei, sau cu 582,8 mil. lei mai mult față de anul 2022.

De asemenea, *societățile comerciale au înregistrat*, conform rezultatelor anului 2023, *profit din activitatea operațională* în sumă de 235,7 mil. lei (cu 280,7 mil. lei mai mult față de anul 2022), iar din alte activități 347,6 mil. lei (cu 250,8 mil. lei mai

mult față de profitul înregistrat în anul precedent). Astfel, societățile comerciale supuse analizei au înregistrat per ansamblu în anul 2023 profit net în mărime de 497,6 mil. lei, sau cu 443,0 mil. lei mai mult față de anul 2022.

La fel, se menționează că, drept rezultat al analizei detaliate a celor mai mari întreprinderi de stat și societăți comerciale, pentru rezultatele anului 2023, după mărimea activelor, veniturilor din vânzări și datoriilor înregistrate (tabelul 2.8 și 3.8), situații economico-financiare înrăutățite se înregistrează la Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”, Î.S. „Moldtranelectro”, Î.S. „Poșta Moldovei”, S.R.L. „Arena Națională”, S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos”, S.A. „Termoelectrica” și S.A. „Energoecom”.

În partea ce vizează datoriile, la situația din 31.12.2023, totalul datoriilor întreprinderilor de stat constituie 12331,7 mil. lei (cu 1116,1 mil. lei mai mult față de începutul anului 2023), iar datoriile societăților comerciale 10423,6 mil. lei (cu 1585,8 mil. lei mai puțin față de începutul anului 2023).

Referitor la relațiile entităților economice cu bugetul public național, se menționează că, la situația din 31.12.2023 datoriile întreprinderilor de stat față de bugetul public național au constituit 69,8 mil. lei, iar a societăților comerciale 1,8 mil. lei. Obligațiile față de bugetul asigurărilor sociale de stat la întreprinderile de stat constituie 27,8 mil. lei, din care 18,9 mil. lei reprezintă datorii aferente plăților de bază și 8,9 mil. lei, datorii aferente penalităților, iar la societățile comerciale - 0,9 mil. lei, din care 0,5 mil. lei sunt plăți de bază și 0,4 mil. lei - datorii aferente penalităților.

Achitățile pe toate tipurile de impozite și taxe ale întreprinderilor de stat față de bugetul public național, în anul 2023, au constituit 3471,2 mil. lei, din care: întreprinderile de stat -1487,1 mil. lei și societăților comerciale 1984,1 mil. lei.

Adițional, se informează că la situația din 31.12.2023, unele din întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat înregistrează un sold al datoriilor pe împrumuturi recreditate din surse interne și/sau externe față de Ministerul Finanțelor, și anume:

- Î.S. „Moldtranelectro” - 37,2 mil. lei și 1,6 mil. dolari SUA, care reprezintă solduri cu termen expirat;
- Î.S. „Moldelectrica”- 1,4 mil. dolari SUA și 36,0 mil. EURO (împrumutul de stat extern oferit de BERD, BEI și BM);
- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - 27,4 mil. EURO;
- S.A. „Termoelectrica” - 29,9 mil. EURO;
- S.A. „CET-Nord” - 7,9 mil. EURO;
- S.A. „Energoecom” – 106,8 mil.EURO.

Astfel, volumul total al datoriilor pe împrumuturile recreditate entităților cu capital de stat, recalculat în lei, la situația din 31.12.2023, constituie suma de 4116,5 mil. lei.

În același timp, Î.S. „Moldtraselectro” are *datorie pe împrumutul extern acordat sub garanția statului* în mărime de 0,86 mil. dolari SUA (sau 15,0 mil. lei, ce reprezintă în totalitate sold cu termen expirat).

Este important a evidenția că neachitarea obligațiilor pe creditele acordate sub garanția statului, precum și cele recreditate generează riscul fiscal (financiar) de stingere a datoriilor din contul surselor bugetului de stat.

Recomandări

Urmare a efectuării monitoringului financiar al activității economico-financiare în anul 2023 a entităților economice cu capital de stat, se atestă *necesitatea intensificării continue a eforturilor* autorităților publice competente de îmbunătățire a performanței în special a întreprinderilor de stat, prin *accelerarea inclusiv a procesului de restructurare a unor întreprinderi de stat*, a căror activitate poate cauza riscuri fiscale pentru bugetul de stat.

La nivelul autorităților publice care administrează entități economice cu capital de stat, este necesar să se întreprindă măsuri urgente și eficiente pentru intensificarea supravegherii activității entităților, inclusiv prin:

1. Reexaminarea și stabilirea obiectivelor de performanță pentru conducătorii entităților economice cu capital de stat, în vederea aprecierii juste a rezultatelor activității lor;

2. Supravegherea în mod constant a implementării de către entități a unui management eficient în ceea ce privește administrarea bunurilor publice primite în gestiune economică și raportarea sistematică asupra utilizării acestora;

3. Întreprinderea măsurilor în raport cu entitățile cu capital de stat al căror capital propriu este negativ sau mai mic decât capitalul social;

4. Întreprinderea măsurilor în continuu față de entitățile care sunt înregistrate la I.P. „Agenția Servicii Publice”, dar de facto nu desfășoară activitate (*lichidare, reorganizare prin transformare, prin absorbție cu alte entități ce au gen similar de activitate sau pur simbolice care nu activează etc.*). Menționăm, că în lista întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, au fost identificate întreprinderi de stat și societăți comerciale, care pe parcursul mai multor perioade nu înregistrează activitate, nu prezintă dări de seamă statistice și față de acestea nu a fost intentată procedura de insolvență sau lichidare/reorganizare;

5. Monitorizarea modului de înlăturare, de către entități, a încălcărilor constatate de organele de control/ entitățile de audit. Ca rezultat al examinării rapoartelor de audit prezentate de fondator Ministerului Finanțelor, se atestă adesea reflectarea în constatările auditului *a unor și aceleași încălcări/ neconcordanțe* pe parcursul mai multor perioade de gestiune. Respectiv, se impune necesitatea implementării

neîntârziate a recomandărilor reflectate în rapoartele de audit, pentru a asigura veridicitatea datelor din situațiile financiare ale entităților cu capital de stat;

6. Asigurarea de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării a modificării Hotărârii pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de selectare a entităților de audit și termenii de referință pentru auditarea situațiilor financiare individuale ale întreprinderilor de stat/municipale și societăților pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social, nr.875/2015, în vederea stabilirii unor criterii suplimentare în vederea conținutului rapoartelor de audit pentru entitățile cu capital de stat;

7. Luarea deciziilor concrete față de entitățile care, pe parcursul mai multor perioade, nu înregistrează activitate și *accelerarea procesului de reorganizare a întreprinderilor de stat. Referitor la procesul de reorganizare sau dizolvare a entităților economice cu capital de stat*, se menționează că:

- întru executarea art. 19 alin.(3) lit.b) din Legea nr.246/2017, continuă procesul de reorganizare a întreprinderilor de stat prin fuziune (comasare) a celor cu gen similar de activitate în vederea optimizării resurselor și de transformare a unor întreprinderi de stat în instituții publice, care preponderent prestează servicii populației/realizează funcții ale statului. Astfel, se atestă că în perioada 2020 - decembrie 2023 au fost aprobate o serie de Hotărâri de Guvern cu privire la reorganizarea întreprinderilor de stat în alte forme juridice de organizare. În acest sens, întreprinderi de stat au finalizat procesul de reorganizare (fie prin transformare în instituții publice/societate pe acțiuni, fie prin fuziune cu instituțiile publice noi create);

8. Întru consolidarea răspunderii manageriale, pentru gestionarea optimă a resurselor întreprinderii, pe baza principiilor bunei guvernări, de respectat prevederile Legii privind controlul financiar public intern nr.229/2010;

9. Întreprinderea măsurilor pentru achitarea datoriilor acumulate. În sensul dat, se atrage atenția că cele mai considerabile datorii față de bugetul public național la situația din 31.12.2023, se înregistrează la: Î.S. „Brănești”, Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”, Î.S. „Stațiunea de Stat pentru Încercarea Mașinilor”, Î.S. Sanatoriu - Preventoriu de bază „Constructorul”, S.A. „Hotel Chișinău”, S.A. „Tracom”, S.A. „Rif-acvaapparat”, S.A. „Hotelul Chișinău”;

10. Întreprinderea tuturor măsurilor necesare de stingere a datoriilor restante/achitare a datoriilor conform contractelor încheiate, recreditare prin intermediul Ministerului Finanțelor, precum și cele acordate sub garanția statului, cu o atenție deosebită față de entitățile aflate în procedură de insolvență, întrucât acestea pot deveni obligațiuni convenționale (datorii contingente) de stat, care generează riscul financiar de stingere a acestora din contul surselor bugetului de stat;

11. Îndeplinirea planurilor de restructurare sau implementarea neîntârziată a planului de restructurare la acele entități care înregistrează dificultăți financiare

considerabile (spre exemplu Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”);

12. Luarea deciziei de reorganizare sau lichidare în cazul întreprinderilor de stat din domeniul irigațiilor și gospodăririi apelor, științei, agriculturii și mediului etc., care în mare măsură, înregistrează pierderi permanente din activitatea desfășurată.

La fel, *la nivelul organelor de conducere a entităților economice cu capital de stat*, în vederea asigurării procesului de administrare eficientă a proprietății de stat, este importantă întreprinderea măsurilor de rigoare întru îmbunătățirea situației economice, prin:

1. Micșorarea/reducerea cheltuielilor;
2. evitarea cheltuielilor neîntemeiate și nereglementare;
3. reducerea unor costuri fixe;
4. raționalizarea resurselor energetice;
5. monitorizarea riguroasă a creanțelor entităților și anume a modului de recuperare al acestora, pentru a evita apariția creanțelor dubioase, compromise care nu pot fi recuperate și care generează pierderi financiare pentru entitate. În sensul dat, se comunică că potrivit rezultatelor inspectărilor financiare, precum și examinând rapoartele auditorilor asupra situațiilor financiare ale entităților cu capital de stat, se atestă că una din problemele comune cu care se confruntă entitățile cu capital de stat, este managementul ineficient al creanțelor, datorită faptului că nu se efectuează inventarierea anuală a acestora;
6. diminuarea datoriilor comerciale, precum și cele față de instituțiile financiare;
7. prevenirea formării de stocuri supranormative și valorificarea operativă a celor existente (devenite disponibile);
8. creșterea nivelului calității serviciilor prestate;
9. implementarea sistemului de control intern la nivel de entități, în corespundere cu cerințele legislației contabile în vigoare, a managementului riscurilor de corupție, asigurarea transparenței procedurilor de achiziții, precum și a activității desfășurate prin publicarea informațiilor obligatorii pe pagina web etc.
10. actualizarea sau întocmirea după caz, a regulamentelor interne necesare desfășurării activităților entităților. Ca urmare a informațiilor din prescripțiile Inspectoratului Control Financiar de Stat, se constată că în mare parte la unele entități lipsește Regulamentul privind achizițiile;
11. necesitatea de instruire a personalului, întru evitarea lacunelor în abilitățile profesionale ale angajaților, prin participarea la cursuri, seminare, etc. Se atestă la unele entități a nivelului scăzut de pregătire a personalului responsabil de înregistrarea faptelor economice (omisiunea de înregistrare, înregistrare eronată, etc).